

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Київський національний лінгвістичний університет

Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота магістра з
китайської філології

на тему:

**ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ
АВТОРСЬКИХ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ВИРАЗІВ
З КИТАЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ
ФІЛОСОФСЬКИХ ТРАКТАТІВ «ЛУНЬ-ЮЙ», «ДАО-ДЕ-ЦЗІН»,
«ЧЖУАН-ЦЗИ» І «ЛЄ-ЦЗИ»)**

Студентки групи Мкит 52-22

факультету східної і слов'янської
філології денної форми навчання

Освітньої програми

Східна філологія: китайська мова і література,
переклад, методика навчання

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови та
літератури (переклад включно), перша
– китайська

Бохан Оксани Юріївни Науковий

керівник:

канд. філол. наук, доц. Щербаков Я.І

Допущена до захисту

«___» _____ 2023 року

Завідувач кафедри

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

(підпис)

(ПІБ)

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 Визначення та класифікація фразеологічних виразів	7
1.1. Фразеологічний вираз як філологічний термін у роботах українських науковців	7
1.2. Дослідження фразеологізмів та ідіом в роботах китайських науковців	10
1.3. Класифікація фразеологічних одиниць у роботах китайських дослідників	13
Висновки до Розділу 1	18
РОЗДІЛ 2 Стратегії та труднощі в перекладі авторських фразеологічних виразів	20
2.1. Види перекладу фразеологічних виразів	20
2.2. Складнощі при перекладі китайських ідіом	24
2.3. Методи перекладу китайських ідіом на українську мову	27
Висновки до розділу 2	30
РОЗДІЛ 3 Аналіз китайських авторських фразеологічних виразів у класичних текстах давньокитайської літератури.....	33
3.1. Авторські фразеологічні вирази у тексті Лунь-Юй	33
3.2. Авторські фразеологічні вирази у тексті Дао-Де-цзіні.....	41
3.3. Авторські фразеологічні вирази у тексті Чжуан-Цзи	48
3.4. Огляд авторських фразеологічних виразів у текстах Ле-Цзи	53
Висновки до розділу 3	61
ВИСНОВКИ	63
概要.....	65
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	67

ВСТУП

Актуальність обраної теми дослідження: "Особливості перекладу на українську мову авторських фразеологічних виразів у текстах Лунь-Юй, Дао-Децін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи," виявляється на кількох рівнях та заслуговує на увагу як від фахівців у галузі мовознавства та перекладу, так і від широкої громадськості.

По-перше, авторські фразеологічні вирази, що містяться у творах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи відображають глибокі філософські концепції та відношення до світу. Вивчення та аналіз цих фразеологічних виразів допоможе краще розкрити сутність філософських думок великих мислителів та внести новий погляд на їхнє сприйняття світу.

По-друге, у сучасному світі, де глобалізація та міжкультурний обмін стають все більш розповсюдженими, переклад авторських фразеологічних виразів з однієї мови на іншу вимагає особливої уваги. Внесок цього дослідження полягає у тому, що воно сприяє розкриттю складнощів та особливостей перекладу фразеологічних одиниць, які несуть у собі глибокий культурний та філософський вміст. Розуміння цих аспектів дозволить перекладачам більш точно та виразно передавати авторське слово та сприяти збереженню культурної цінності текстів.

По-третє, вивчення взаємозв'язку між мовою та філософією має важливе значення для розвитку гуманітарних наук та сприяє вдосконаленню методів перекладу культурних та філософських текстів. Аналіз фразеологічних виразів допоможе висвітлити специфіку філософських понять та їх перекладу, що в свою чергу сприятиме розвитку міжкультурної комунікації та розумінню культурних особливостей.

Зазначена актуальність теми пояснює необхідність глибокого аналізу та дослідження особливостей перекладу авторських фразеологічних виразів у текстах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи. Це дослідження може сприяти поглибленому розумінню мовного та філософського спадку, а також внести нові підходи до перекладу та інтерпретації текстів зазначених філософів.

Метою магістерської роботи є дослідження особливостей перекладу авторських фразеологічних виразів із китайської мови на українську мову у текстах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи. Для досягнення цієї мети використовуються такі завдання:

- Виділити та класифікувати авторські фразеологічні вирази, що використовуються у зазначених текстах, звертаючи увагу на їхню семантичну та культурну специфіку.
- Провести порівняльний аналіз фразеологічних одиниць у вихідному тексті та їхніх перекладах на українську мову.
- Визначити особливості лексичної та семантичної структури цих фразеологічних виразів.
- Вивчити методи перекладу фразеологічних виразів та виявити можливі труднощі при їх перекладі на українську мову.
- Вивчити вплив культурних особливостей та контексту на розуміння та інтерпретацію авторських фразеологічних виразів.

Об'єктом дослідження є процес перекладу авторських фразеологічних виразів з китайської мови на українську мову.

Предметом дослідження є особливості перекладу авторських фразеологічних виразів у текстах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи на українську мову.

Матеріалом дослідження є цінний та різноманітний корпус текстів відомих китайських філософів Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи. Цей корпус включає твори, що охоплюють широкий спектр філософських концепцій, відображають різноманітні аспекти життя та світогляду давньокитайських мислителів. Завдяки цьому багатоманітному матеріалу ми отримуємо можливість глибоко проаналізувати різноманітність фразеологічних виразів та визначити їхні семантичні та структурні особливості.

До матеріалу дослідження входять фразеологічні вирази, вибрані з текстів, такі як притчі, діалоги, афоризми тощо. Ці вирази становлять центральну частину дослідження, оскільки вони несуть у собі філософські та культурні концепції. Такі вирази відображають менталітет та світогляд авторів, їхні погляди на природу, суспільство, життя, смерть тощо. Їх переклад на українську мову вимагає глибокого розуміння контексту та культурних нюансів, що робить дослідження особливо цікавим та важливим.

Важливим аспектом матеріалу є також можливість порівняльного аналізу фразеологічних виразів у текстах різних авторів. Виявлення спільних або відмінних рис в їхніх виразах дозволяє краще розкрити унікальність стилю та думок кожного

мислителя. Такий аналіз допомагає усвідомити важливі аспекти перекладу, такі як збереження авторської інтенції, точність передачі семантики та збереження культурної цінності.

Застосування методів лінгвістичного аналізу, таких як структурносемантичний аналіз, дозволяє розкрити складність фразеологічних виразів, розглянути їхні структурні та семантичні компоненти, а також з'ясувати, як вони співвідносяться з філософським контекстом та ідеями мислителів.

Для реалізації поставлених завдань та досягнення цілей дослідження були застосовані різноманітні наукові методи, які спільно допомогли проаналізувати та інтерпретувати авторські фразеологічні вирази у текстах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи. Дослідження було проведено за допомогою таких методів:

1. Проналізувати форму, контекст та зміст авторських фразеологічних виразів обраних текстах давньокитайської літератури. Цей метод дозволив розкрити основні філософські концепції та ідеї авторів. В процесі аналізу виявлено ключові теми та поняття, які містяться в текстах, що відіграють важливу роль у структурі фразеологічних виразів.

2. Структурно-семантичний аналіз авторських фразеологічних виразів: Цей метод дозволив розібрати фразеологічні вирази на елементи та з'ясувати внутрішню логіку їх структури. Вивчення семантики окремих компонентів виразів сприяло кращому розумінню їхнього філософського змісту.

3. Порівняльний аналіз текстів українською та китайською мовами: Цей метод дав можливість виявити відмінності та подібності між авторськими фразеологічними виразами в оригінальних китайських текстах та їх перекладами на українську мову. Порівняльний аналіз допоміг з'ясувати, наскільки точно та виразно вдалося передати філософські концепції українською мовою.

4. Метод перекладацького аналізу тексту: Для кожного фразеологічного виразу проводився специфічний аналіз з точки зору перекладу. Це включало в себе аналіз семантики, стилістичних особливостей та вибору еквівалентів при перекладі.

Використання цих наукових методів дозволило глибоко проаналізувати авторські фразеологічні вирази, розкрити їхні філософські та культурні аспекти, а також розуміти важливі нюанси перекладу. Кожен з цих методів вніс свій внесок у розкриття теми та досягнення поставлених цілей дослідження.

Отримані результати дослідження мають наукову новизну, оскільки було проведено аналіз перекладу авторських фразеологічних виразів з китайської мови, які відображають філософські концепції Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи, на українську мову. Отримані результати дозволяють краще зрозуміти глибокий сенс та виразність цих фразеологічних виразів, а також розкрити їхню цінність у вивченні культурної спадщини та філософської думки Китаю.

Отримані результати мають практичне значення для дослідників, перекладачів, викладачів китайської мови та літератури, а також всіх, хто цікавиться культурними та філософськими аспектами китайської літератури. Розроблені методи перекладу та рекомендації дозволять більш точно та виразно передати філософські ідеї, що містяться у фразеологічних виразах, з китайської мови на українську мову. Це сприятиме поглибленому розумінню китайської філософії та відкриттю нових горизонтів вивчення культурних та мовних взаємозв'язків.

Дослідження дає можливість використання отриманих результатів як внеску до загальної теорії перекладу та літературознавства. Особливості перекладу авторських фразеологічних виразів, виявлені у текстах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи, можуть розширити уявлення про переклад як процес передачі культурних, емоційних та філософських нюансів, що збагачує вивчення перекладознавства та літературних досліджень.

Робота структурується наступним чином: вступ, три розділи, кожний з висновками, загальні висновки, перелік використаних джерел, два додатки та резюме.

РОЗДІЛ 1 Визначення та класифікація фразеологічних виразів

1.1. Фразеологічний вираз як філологічний термін у роботах українських науковців

Фразеологічні вирази є важливою частиною мовного фонду, що відзначається відмінними семантичними та структурними особливостями. Вони представляють собою стійкі словосполучення, які мають закріплене значення, відмінне від загального значення окремих слів, які їх утворюють. Фразеологічні вирази відіграють ключову роль у висловленні національних особливостей мови та культури кожної мови.

Визначення фразеологічної одиниці та виявлення її унікальних особливостей, а також встановлення найважливіших відмінних ознак є ключовими теоретичними питаннями у сучасній фразеології. Ці аспекти включають в себе встановлення предмета фразеології як окремої галузі лінгвістики, а також визначення обсягу фразеологічного матеріалу мови. Подібні аспекти також є важливими у фразеографії, де складання фразеологічного словника ставить перед собою основне завдання: розуміти, що саме входить у поняття фразеологічної одиниці.

Фразеологічний зворот – за структурою є складним утворенням, яке не дорівнює слову, а є словосполученням або реченням. У відміну від вільних словосполучень, фразеологічні вирази не формуються під час мовлення; вони вже існують як цілісні мовні одиниці, закріплені в мовленні. Ці вирази не можуть бути розірвані на окремі компоненти, і вони завжди мають фіксоване значення незалежно від значень окремих слів, що входять у їх склад. Крім того, структура більшості фразеологічних виразів не допускає вставок між їх складовими частинами. Більшість таких виразів відзначаються образністю та виразністю у вираженні ідей.

Деякі вчені висловлювали думку, що відомий український філолог розробив свою визначну теорію формування фразеологізмів (приказок), узагальнюючи більш широкі контексти (байки чи притчі) у прислів'я (афоризми) та подальшим перетворенням прислів'я у фразеологізм (приказку). (Потебня А, 1930, с. 97–98).

Український дослідник фразеології Л. Г. Авксентьев визначає ключові розходження, які дозволяють визначити різноманітність фразеологічних одиниць

залежно від їхнього походження та стилістичного вживання. Ці розходження включають: 1) повноту фразеологічного значення; 2) склад компонентів; 3) граматичні характеристики; 4) можливість відтворення (Авксентьєв Л. Г, с. 112).

Фразеологічні одиниці, за визначенням сучасного українського фразеолога Ю. Ф. Прадіда, представляють собою нерозривні мовні конструкції, що мають цілісне або частково цілісне значення. Вони утворюють смислові і граматичні зв'язки з іншими мовними одиницями та мають постійний компонентний склад, який традиційно відтворюється у мовленні (Прадід Ю. Ф, 1997, с. 5).

Фразеологічна одиниця, за словами українського вченого Л. Г. Авксентьєва, формується там, де втрачається самостійність сенсу окремих її компонентів. Це неподільні словосполучення або вирази, які сприймаються як єдине ціле, неможливе до розчленування без втрати значення. Загальна кількість таких одиниць у мові формує її фразеологічну систему. (Авксентьєв Л. Г, 1988, с. 112).

Згідно з дослідженнями вчених, фразеологічні одиниці є нерозривними мовними конструкціями, що мають цілісне або частково цілісне значення. Вони формуються там, де втрачається самостійність сенсу окремих їх компонентів і сприймаються як єдине ціле, неможливе до розчленування без втрати значення. Дослідники також вказують на різноманітність фразеологічних одиниць залежно від їхнього походження, стилістичного вживання, повноти фразеологічного значення, складу компонентів і граматичних характеристик.

Фразеологічні вирази виступають важливими засобами збагачення мовлення та виразності мови. Вони допомагають виразити абстрактні поняття, почуття та емоції, роблячи мовлення більш яскравим та емоційним. Крім того, фразеологічні вирази часто використовуються у різних мовленнєвих жанрах, від літературних творів до публічних виступів, надаючи текстам особливий колорит та стиль. Фразеологічні вирази відіграють важливу роль у літературі, надаючи творам художню виразність та глибину. Вони також широко використовуються в публічному та науковому мовленні для підсилення аргументів, роблячи висловлювання більш переконливими та ефективними.

Визначення фразеологічною одиниці, або фразеологізма, яке наведено в енциклопедії "Українська мова" вказує на те, що фразеологічна одиниця є мовним

знаком, що має цілісне семантичне значення та не може бути розділений на окремі частини без втрати значення. Цей знак формується та функціонує завдяки взаємодії лексичних, морфологічних та синтаксичних компонентів мови (Українська мова. Енциклопедія, 2007, с.801).

А.В. Кунін визначає фразеологічні вирази як нерозривні комбінації слів, які мають повністю або частково змінене значення в порівнянні із значенням окремих слів (Кунін, 1996, с.28). Ці вирази є стійкими словосполученнями в мові, і їх значення не можна вивести шляхом складання окремих слів під час мовлення; вони існують у мові вже готовими. Фразеологічні вирази виражають одне конкретне поняття та використовуються у реченні як нерозривна частина речення.

Фразеологічні вирази відзначаються яскравим емоційним вираженням у мовленні. Ці вирази відрізняються стійкістю граматичної форми своїх складових компонентів: кожне слово у фразеологічній комбінації використовується у конкретній граматичній формі, яку не можна проігнорувати чи змінювати на власний розсуд. І. В. Арнольд визначає основні риси фразеологічних виразів як "мовну стійкість, семантичну цілісність та окрему структуру" (Арнольд, 1990, с. 200). Коли граматична форма фразеологічних виразів не відповідає сучасним мовним стандартам, ми стикаємося із граматичними архаїзмами. "Внутрішня структура фразеологічних виразів – це лексико-семантичний зміст вільного словосполучення, який, завдяки метафоричному походженню, вибудовує основу для виникнення фразеологізму. Це вихідний образ, який дозволяє вільному індивідуальному вживанню слова поступово перетворитися на фразеологічний вираз із своїм власним стійким значенням".

Фразеологічні вирази утворюють єдність, яка не може бути розкладена на окремі частини та зазвичай не допускає перестановки своїх компонентів. Семантична єдність фразеологічних одиниць може варіювати від того, як не можна вивести значення фразеологічних одиниць зі значень їхніх складових слів у випадку ідіом, до фразеологічних сполучень із семантикою, що впливає зі значень, що об'єднуються.

Фразеологічні одиниці різноманітні і можуть належати до різних функціональних стилів. Деякі з них характеризуються розмовною, просторічною або навіть вульгарною мовою, в той час як інші використовуються в літературних

стилях. Деякі стійкі вирази можуть бути позбавлені емоційного забарвлення, а інші можуть мати великий "емоційний вплив".

Вивчення фразеологізмів, які вживаються вільно, може призвести до численних помилок, які важко виправити. Порівняльний аналіз образного та смислового змісту китайських фразеологізмів порівняно з їхніми відповідниками у рідній мові людини має велике значення для навчання китайської мови як іноземної. Порівняльне вивчення фразеологізмів у двох мовах цікаве з лінгвокраїнознавчого погляду, оскільки країнознавчі аспекти враховуються шляхом порівняння фразеологічних одиниць. Порівняльна робота з фразеологізмами рідної мови людини допомагає з'ясувати специфіку китайської фразеологічної системи та уникає непорозумінь та помилок у використанні китайських фразеологічних одиниць в українській мові.

1.2. Дослідження фразеологізмів та ідіом в роботах китайських науковців

Китайська фразеологія розвивалася як лінгвістична галузь пізніше, ніж українська. Перше спеціалізоване дослідження, присвячене стійким виразам китайських одиниць, з'явилося у 1958 році у вигляді «Короткого аналізу китайської фразеології» Ма Гофаня. У кінці 1970-х та протягом 1980-х років було опубліковано безліч монографій, що стосуються лексикології, стилістики та фразеології. Протягом 1980-90-х років та на початку XXI століття з'явилися великі наукові праці, в яких досліджуються загальні аспекти китайської фразеології, а також окремі види фразеологічних одиниць та їхні характерні особливості.

Відповідно до А. В. Куніна, фразеологічні одиниці в китайській мові позначаються терміном "成语" та у українському перекладі – "ідіома". Це визначення ґрунтується на тому, що Лю Цзесю раніше визначив ідіому як "фразеологічні одиниці або короткі речення, які люди використовують протягом тривалого часу, маючи стереотипну форму та виразне значення" (Лю Ц, 1985, с. 3). Тан Сонбо також наголосив, що ідіома – це назва певної комбінації фіксованих слів у китайській мові (Тан С, 1960, с. 1). Отже, за цими визначеннями фразеологічні одиниці можна розглядати як ідіоми.

У великій радянській енциклопедії фразеологізм визначається як стійке поєднання слів, що має постійний лексичний та граматичний склад, та відоме носіям мови значення (зазвичай переносне), яке не можна вивести із значення складових компонентів фразеологізму. Це значення передається у мовленні відповідно до історично сформованих норм вживання (Ахманова О. С, 1996, с. 403).

Слово "ідіома" має своє коріння в давньогрецькому терміні "ідіома", що в перекладі означає "особливість" чи "своєрідність". В англо-китайському Оксфордському словнику "ідіома" визначається як "фраза або речення, значення якого не можна вивести з окремих слів і яке слід вивчати як єдине ціле" (Che Y, 2014, с. 613) У Кембриджському словнику англійської мови з перекладом на китайську "ідіома" визначається як "група слів, вживаних у фіксованому порядку, які мають конкретне значення, відмінне від значення кожного окремого слова" (Walter, 2003, с. 646).

Ідіоми – це стійкі фрази, які сформувалися в процесі мовного розвитку протягом тисяч років (Ge B, 2002, с. 81). У китайській мові поширені "чен'юй" – це конкретний тип ідіом, які визначаються як "різновид ідіоми, набір фраз або груп слів, які мають фіксоване вживання" за китайським словником. 望女成凤 – (букв. "надія, що донька стане феніксом", цей вираз означає великі сподівання та амбіції, пов'язані із майбутнім успіхом доньки.

"Словник сучасної китайської мови" (2012, 6-е видання) визначає ідіоми наступним чином: "Широко та довго вживані стійкі словосполучення або фрази, які мають глибокий сенс" (现代汉语词典, 2012, с. 58). Визначення фразеологічної одиниці в "辞源" може бути описане як «давня мова, широко вживана, та стійкі словосполучення або фрази, які передають повне значення» (辞源, 1976, с. 136). "Словник китайської лінгвістики" пред'являє таке визначення: "Мовна одиниця – лаконічне, стійке словосполучення, зі значенням що широко вживається, яке належить до готового виразу. Такі як "物极必反" – Все, що доходить до межі, непереможне, обов'язково рухається в зворотному напрямку. (коли щось доходить до екстремальної точки, воно часто змінюється в протилежний спосіб). "饮水思源" – Пити воду і пам'ятати джерело, означає пам'ятати та бути вдячним за те, що ми отримали від інших. (中国语言学大辞典, 1991, с. 107). Ідіома часто виникає з узагальнення певної притчі чи історичної розповіді, а також зі згущення висловів

або трансформації народних та застарілих висловів, які мають глибокий національний сенс. Чотирислівні фразеологізми становлять основну форму китайських ідіом.

У роботі Ши Ши "Дослідження китайських фразеологічних одиниць" виділено ключові аспекти ідіом у китайській мові, які відображають їхню структурну та семантичну природу:

1. Ідіоми є незмінною частиною мови, яка не піддається легким змінам чи варіаціям. Вони залишаються незмінними вживаються відповідно до фіксованої структури.
2. Ідіоми існують і використовуються протягом тривалого часу в культурному та мовному контексті. Ця тривалість є важливою характеристикою ідіом.
3. Ідіоми мають стандартизовану структуру, яка залишається незмінною при вживанні. Це означає, що порядок слів і їхнє сполучення не змінюються.
4. Кожна ідіома має специфічне значення, яке може бути важливим з точки зору культури, історії або філософії.
5. Ідіоми часто мають метафоричний або символічний характер, що додає глибину їхньому значенню.
6. Ідіоми можуть виконувати роль окремих слів у реченні. Вони можуть бути використані для вираження складних ідей або концепцій без необхідності використання довгих розповідей чи пояснень.

Ці характеристики визначають сутність ідіом у китайській мові і роблять їх важливим об'єктом вивчення для лінгвістів, філологів та культурологів. (汉语成语研究, 1980, с. 5].

А у роботі "Лексикологія сучасної китайської мови" Ге Пенї визначає ідіоми як стійкі словосполучення з фіксованою структурою та повним значенням (现代汉语词汇学, 2004, с. 18). Зазначений підхід до визначення ідіом у роботі Ге Пенї підкреслює їхню структурну та семантичну стійкість, що робить їх важливим об'єктом дослідження мовознавців.

Відповідно до видання "Сучасна китайська мова" під редакцією Сін Фуйї та Ван Гошен, ідіоми – це заздалегідь визначені фрази, які передаються з покоління в покоління та широко використовуються у мові. Наприклад, вираз "画龙点睛" – намалювати дракона, і домалювати йому зіниці (значення: додати вирішальний

штрих, підкреслювати суть; виділяти головне) – є однією з фіксованих форм у сучасній китайській мові.

Відповідно до попереднього дослідження, ми можемо визначити ідіоми винаступним чином: Ідіома формується та використовується протягом тривалого періоду часу. Має лаконічну форму та фіксовану структуру, переважно складається з чотирьох слів. Значення ідіоми повинно бути підсумованим та абстрактним, відображаючи як буквальный, так і глибокий, потайний сенс.

З цього випливає, що щодо категорії фразеологізму "Словник сучасної китайської мови" є більш повним, ніж "辞源". Проте обидва словники мають свої недоліки. В обох випадках вони вважають, що ідіоми можуть бути фразами. Однак насправді ідіоми повинні існувати як єдині цілі з фіксованими значеннями, і, отже, краще розглядати їх як стійкі словосполучення.

1.3. Класифікація фразеологічних одиниць у роботах китайських дослідників

У китайській фразеології фразеологічні вирази групуються відповідно до їхнього походження та стилістичного вживання, а не за структурно-семантичними ознаками. Наприклад, китайський мовознавець Ма Гофань виділяє п'ять основних категорій фразеологічних виразів:

- 成语(чен'юй) – ідіоми;
- 颜语 (ян'юй) – прислів'я;
- 歇后语 (сехоу'юй) – недовговорки-іносказання;
- 惯用语 (гуаньюнь'юй) – фразеологічні поєднання;

В даний час у китайській фразеології за основу береться саме ця класифікація. (马国凡, 1978)

У статті "Про культурні особливості китайських ідіом" було розглянуто характеристики чен'юй. Ці ознаки включають:

1. Широке розповсюдження: Чен'юй – вираз, що користується популярністю у суспільстві протягом тривалого періоду.
2. Структура та форма: Чен'юй представляє собою стійкий оборот або коротку фразу, що складається з чотирьох ієрогліфів з різними компонентами. Їх внутрішня

структура фіксована, не допускає змін або замін елементів.

3. Семантика: Значення більшості чен'юй можна вивести з їх морфем.

4. Функції: Чен'юй використовуються як одиниці мови у фразах чи реченнях, можуть виступати як підмет, присудок, дієслово, прикметник, прислівник або дієслівне доповнення у реченнях. (Chu-hsia Wu, 1995)

Термін "成语", що в перекладі означає "готовий, стійкий вираз", представляє собою особливий аспект китайської фразеології, який відрізняється за своїми структурними та семантичними особливостями. Цей явище визначається нормами старовинної китайської мови, принципами фонетичної конструкції та історією розвитку китайської мови.

"成语" – це стійке фразеологічне висловлювання, яке, як правило, має чотири склади, відповідає нормам давньо-китайської мови, має монолітну семантику та загальнопоширене переносне значення. Ці вирази мають виражений експресивний характер і функціонально виконують роль частини речення.

Чен'юї походять з різних джерел. Це може бути китайська класична література, класичні канони, філософські трактати, історичні хроніки та художня література. Крім того, китайські мовознавці також вказують на філософські притчі, легенди, міфи, крилаті вислови, афоризми і прислів'я, як інші джерела, з яких походять чен'юї.

Однією з ключових особливостей чен'юїв є їхня будова згідно з правилами граматичних і лексичних норм старовинної китайської мови. Ця особливість визначається тим, що чен'юї, подібно до давньо-китайської мови, є моносилабічними, складаються переважно з однокладових слів, які не мають морфологічних показників, але мають широкі синтаксичні можливості. Крім того, в чен'юїв відсутні службові слова.

Отже, граматична структура чен'юїв визначається сталим порядком слів, які складають їх частини або словосполучення. У більшості випадків чен'юї будуються за певними схемами, що забезпечують логічний та зрозумілий вираз думки.

Чотирискладні вирази у китайських чен'юях є ключовим засобом вираження глибокого змісту за допомогою мінімальних мовних елементів. Вони відображають різноманітні граматичні відносини, враховуючи принцип мовної економії, який вимагає стислості в комунікації та обміні інформацією.

Ця чотирискладність у китайських чен'юях виникає з довголітніх традицій образного висловлення думок у лаконічній формі. Більшість лінгвістів вважають, що цей структурний аспект взятий з "Шицзіну", що є джерелом багатьох чен'юїв.

Додатково, це явище пов'язане із тенденцією китайської мови до двоскладових слів, парності та симетрії. Парність та паралелізм, які базуються на парності, пронизують всю китайську мову і відображаються не тільки в стилістиці, але й у фонетичній структурі та великій кількості односкладових слів.

Прислів'я або "谚语", це образний вислів, який має навчальний характер і відображає різноманітні явища життя. Вони зазвичай складаються з завершеного речення (простого або складного), виражаючи висновок чи судження. Ці вислови характеризуються стійкою структурою та лаконічністю, а також мають ритмічний і фонетичний розклад. Згідно з Вень Дуаньчженем, прислів'я – це усі вирази, що народжуються в народі, мають розмовний характер та відрізняються сталою будовою, відмінною від пісень, чен'юїв і виразів. (温端政, 2009)

Основні корені прислів'їв можна віднести, насамперед, до спілкування у реальному житті, спостережень людей, їхнього досвіду та знань. Часто прислів'я походять з літературних творів, а з часом вони можуть втрачати всякий зв'язок з оригінальним текстом.

Прислів'я – це носії інформації, що відображають історичні події, старовинний спосіб життя, устрій суспільства та сімейного життя, віровчення, моральні цінності, взаємовідносини між людьми і їх взаємодію з природою, а також аспекти виробничої діяльності. Ці вислови, показані у лаконічній формі, відображають народну мудрість та втілюють життєвий досвід народу.

Термін "歇后语" буквально перекладається як "вислів з усіченою кінцівкою". Це вислови, які виникають після усічення частини фразеологічної одиниці. Зазвичай усікаються чотирискладові чен'юї. Такі усічені вирази вживаються як окремі фразеологічні одиниці. Це є своєрідні "недомовки", наприклад:

Сехоуной 独占鳌 (владарювати над крейдою) – це усічена форма чен'юї 独占鳌头 (взяти лідерство, бути першим).

Недомовка – це специфічний народний вислів, який є унікальною фразеологічною одиницею з особливими характеристиками і національним стилем, що відрізняють їх від інших фразеологічних висловів і є характерними тільки для

китайської мови.

Недомовки – це висловлювання у вигляді речення, яке володіє конкретними особливостями, що властиві лише цій категорії фразеологічних одиниць.

Наприклад:

茶壺里煮餃子 —— 肚里有，嘴里倒不出来 (На язика крутиться, а виразити не можу. Букв.: «варити пельмені в чайнику – всередині є, але через носик чайника не виливається»)

Дороблюючи надані приклади, можна помітити, що справжнє значення недомовки передається саме в другій частині, хоча ця частина не завжди має те ж саме значення, яке їй приписують у звичайному мовленні. Отже, друга частина може розглядатися як основа недомовки, основний її елемент, що відкриває інтенції в контексті даної недомовки. Перша частина, яка частіше виражена простим, розповсюдженим реченням або дієслівно-об'єктним словосполученням, представляє іносказання. 吃了煤炭 – 黑了心了 (втратити совість, мати чорні думки, букв.: з'їсти вугілля – почорніти всередині)

Друга складова недомовки (розкриття + основа) зазвичай є фразеологічною одиницею, яка має коріння в розмовній мові та пов'язана з просторіччям. Ці вирази зазвичай існують окремо від недомовки та виникли до того, як недомовка стала поширеною. Часто вони базуються на чен'юй, які активно використовуються в усному мовленні і мають характеристики, що властиві літературному стилю. Наприклад, чен'юй 礼轻情意重 (李轻人意重), яке перекладається як "дорогий не подарунок, а увага", може виступати як друга складова недомовки: 千里送鹅毛 – 礼轻情 (人) 义重 (надсилати гусячі пера на тисячі миль – це не тільки подарунок, а й вираз великої уваги).

"Гуаньюн'юй" (звичайні вирази) – є сталими словосполученнями і мають загальне переносне значення з вираженням емоційним відтінком, образністю і лаконічністю. Ці вирази використовуються в китайській мові вже досить давно, хоча дослідження цих виразів розпочалося лише наприкінці минулого століття. Навіть сам термін "гуаньюн'юй" виник у 60-х роках минулого століття, і його використовували для опису сталих виразів зі зрозуміло розмовним характером, які, як правило, складаються з трьох складів.

"Гуаньюн'юй" – це вільні словосполучення, які відповідають сучасним нормам усної китайської мови і втратили своє пряме значення, натомість отримали загальний, переносний смисловий зміст, який не обов'язково збігається із значенням їхніх компонентів.

Головним джерелом виникнення "гуаньюн'юй" є усна мова, проте, за китайськими джерелами, їх історія нараховує багато століть. Більшість з них стали відомі завдяки включенню у старовинні історичні та літературні твори, де вони були зафіксовані як "просторічні" вирази – "俗语, 俚语, 俚俗". Точний час їхнього походження важко визначити, оскільки ми можемо встановити лише той період, коли вони стали активно використовуватися в мовленні.

Важливою характеристикою "гуаньюн'юй" як фразеологічних одиниць є їхня цілісність значень, яка виникає через послаблення лексичного значення окремих компонентів, які утворюють "гуаньюн'юй", та одночасне посилення їхнього переносного значення. Це явище особливо очевидне в дієслівно-об'єктних словосполученнях, де дієслово втрачає своє пряме значення та отримує нове, пов'язане з іменним компонентом.

Наприклад, слова "闹" – "шуміти, галдіти, скандалити" та "卖" – "продавати", у складі "гуаньюн'юй" набувають таких значень: 闹意见 – розійтися в думках, чорна кішка пробігла, сварка 闹乱子 – натворити біди, нажити неприємності 闹别扭 – бути не в ладах, не ладити з кимось

Деякі "гуаньюн'юй" можуть пройти переосмислення у переносно-образний спосіб. Зазвичай вони функціонують на двох рівнях: як вільні словосполучення та як фразеологічні вирази, компоненти яких втрачають своє пряме значення та отримують переносне, образне значення під час переходу до нового семантичного контексту, стаючи стійкими фразеологізмами.

Наприклад, "吃鸭蛋" – отримати погану оцінку, є однією з таких "гуаньюн'юй", які мають виключно переносне значення і не можуть використовуватись у прямому сенсі, за винятком випадків, коли вони використовуються як стилістичний прийом у конкретному контексті, залишаючись при цьому в образному значенні.

Висновки до Розділу 1

У першому розділі нашої роботи ми провели аналіз літератури, висвітлили основні теоретичні концепції, пов'язані з темою нашого дослідження. Ми розглянули поняття фразеологічної одиниці, визначили різні види класифікації фразеологічних одиниць у фокусованих мовах згідно з науковими джерелами.

Отже, фразеологічні вирази є важливою частиною китайської мови. Вони відображають культурні, історичні, філософські та соціальні аспекти китайського суспільства. Ці вирази є стійкими, з корінням у старовинних нормах мови. Фразеологізми походять з різних джерел, включаючи класичну літературу, філософські трактати, історичні хроніки, а також розмовну мову. Це свідчить про багатогранність їхнього походження та важливість у культурному контексті.

Фразеологізми відіграють важливу роль у вираженні мудрості, навчанні та відображенні життєвого досвіду китайського народу. Вони є способом передачі важливих життєвих принципів та норм у формі коротких, лаконічних висловів.

Як частина мовлення, фразеологічні вирази є засобом передачі складних ідей та емоцій за допомогою стислих висловів. Вони допомагають зберігати культурні та історичні цінності у мові.

Фразеологізми відзначаються своєрідністю, що базується на старовинних нормах мови, і вони відображають історичний розвиток китайської мови та культури. Фразеологічні вирази в китайській мові відіграють ключову роль у вираженні культурної спадщини, навчанні та спілкуванні в китайському суспільстві.

Щодо класифікації фразеологізмів у китайській та українській мовах, обидва види можуть бути розділені за граматичною структурою, джерелом виникнення та риторикою. Зокрема, китайські ідіоми можуть бути класифіковані за будовою, в той час як українські ідіоми можна поділити за семантичними особливостями.

Фразеологізм розглядається як нерозкладний вираз, який не може бути розділений на окремі компоненти і, зазвичай, не допускає перестановок своїх частин. Семантична єдність фразеологічних одиниць може варіювати від внутрішньої незалежності значень фразеологічних одиниць у випадку ідіом до зв'язаності значень у фразеологічних конструкціях, які виникають зі значень їх складових частин.

У порівняльному аналізі визначень та класифікацій китайських і англійських фразеологічних одиниць ми виявили, що вони в основному співпадають за змістом, але мають свої особливості та відмінності.

Лексичний склад будь-якої мови світу відображає національні особливості, моральні цінності, традиції, релігійні переконання та культурні звичаї носіїв цієї мови. У цьому контексті важливу роль відіграють фразеологізми, етимологія яких пов'язана із загальнолюдськими цінностями, релігійними переконаннями, античною міфологією та видатними творами світової культури. Зараз, у зв'язку із глобалізацією, мови різних країн швидко взаємодіють між собою, що призводить до взаємного впливу фразеологізмів одних мов на інші. Цей явище слід враховувати при перекладі текстів з однієї мови на іншу.

Підсумовуючи, можна відзначити, що українські та китайські фразеологічні вирази мають спільні особливості, такі як сталість компонентів, їх цілісність семантики, різноманітність синтаксичної функції та вишуканість мовного стилю. Однак китайські фразеологічні одиниці часто складаються з чотирьох ієрогліфів, тоді як українські ідіоми не обов'язково мають таку ж суворість за кількістю слів, як китайські, і є менш строгими у цьому відношенні.

РОЗДІЛ 2 Стратегії та труднощі в перекладі авторських фразеологічних виразів

2.1. Види перекладу фразеологічних виразів

При перекладі ідіом з однієї мови на іншу, перекладачі повинні зіткнутися із великою варіативністю мовних конструкцій та культурних нюансів. Ці відмінності можуть суттєво ускладнити процес перекладу, вимагаючи від перекладачів високого рівня культурного розуміння та чутливості до контексту.

У зусиллях досягти точного та ефективного перекладу ідіом, перекладачі повинні не лише зосередитися на лінгвістичних аспектах мови, але й вивчити історію, традиції та культурний контекст обох мов. Тільки враховуючи всі ці аспекти, вони можуть досягти еквівалентності в перекладі, зберігаючи при цьому відтінки культурних відмінностей.

Українські та китайські ідіоми можуть мати різні форми або центральні слова, але при цьому мати однакові значення, конотації та риторичні відтінки. Вони часто містять схожі або ідентичні порівняння, що дозволяє використовувати еквівалентний переклад при їхньому перекладі на українську чи китайську мови.

Одна з основних труднощів, з якими стикаються перекладачі, полягає у перекладі ідіом. Перекладаючи китайські фразеологізми на українську мову, важливо пам'ятати, що головна мета перекладу – це передача китайської культури. Автор визначив кілька методів перекладу, які можуть бути використані для глибокого вивчення ідіом і забезпечення їхнього еквівалентного перекладу. Нариклад: “В гостях добре, а вдома краще” – “宁为鸡首，不为牛后” ; “У тихому вирі чорти водяться” – “江河日下，万象更新” – “Ріки та озера з кожним днем змінюються, все навколо оновлюється”.

У процесі перекладу ідіом українською мовою з китайської можливі різні варіанти перекладу, які залежать від контексту та інтенції автора. Перекладач повинен враховувати не лише буквальний переклад, але й емоційне забарвлення ідіоми, її відтінки та конотації. Для досягнення точного виразу і збереження відчуття оригіналу, перекладач повинен мати глибокі знання обох мов, а також розуміння культурних та історичних контекстів, в яких використовується ідіома.

Крім того, важливо враховувати особливості риторики та стилістики обох мов. Однак при перекладі ідіом деякі вирази можуть втратити свою унікальність та шарм, оскільки кожна мова має свої унікальні вирази, які важко відтворити повністю в іншій мові.

У деяких випадках еквівалентний переклад ідіом неможливий через їхню специфічність. У таких випадках можна перекладати ідіоми за їхнім змістом. Під час перекладу можна порівняти дослівний переклад із перекладом за змістом, щоб зберегти оригінальний сенс і культурні особливості. Крім того, деякі ідіоми можуть зазнавати змін у формі, додавати або вилучати елементи. У українських синонімічних фразеологізмах відзначаються яскраві емоційні відтінки та багатозначність.

Китайські ідіоми часто мають кілька значень, тому перш ніж перекладати їх на українську мову, важливо чітко розуміти контекст і знайти відповідний сенс, не забуваючи про збереження оригінальної риторики та емоційного виразу. Під час перекладу однієї і тієї ж ідіоми в різних ситуаціях можуть застосовуватися різні методи перекладу.

Наприклад: "班门弄斧" – давати поради фахівцям; брати на себе занадто багато; (букв. розмахувати сокирою).

"当年轻画家试图在大师面前介绍他的作品时，他看起来就像是在大师面前耍斧子一样。" – "Коли молодий художник намагався розповісти про свої роботи перед великим майстром, він виглядав так, ніби давав раду фахівцю вищого за нього". У цьому реченні "班门弄斧" виражає ідею того, що молодий художник намагається вражати великого майстра, але, насправді, виглядає так, ніби розмахує сокирою біля воріт майстра.

Дослівний переклад є найбільш простим і легким способом перекладу. Зазвичай при прямому перекладі не виникає помилок, необхідно лише зберегти основне значення ідіоми. Якщо китайська фразеологія має еквівалент в українській, ми зазвичай користуємося прямим перекладом.

Прямий переклад – це метод перекладу, при якому кожне слово чи вираз ідіоми переноситься в іншу мову без зміни структури чи форми. Цей метод найбільш ефективний, коли ідіоми мають прямі еквіваленти в цільовій мові. Він зазвичай застосовується для фразеологізмів, які мають конкретний і відомий

переклад у іншій мові.

Прямий переклад дозволяє зберегти точне значення ідіоми, але він не завжди може передати всі субтильності та відтінки сенсу оригіналу, оскільки мовні особливості і виразовий спосіб можуть відрізнятися в різних мовах. Тому, при використанні прямого перекладу, важливо враховувати контекст і культурні відмінності між мовами, щоб забезпечити точність і природність перекладу.

Враховуючи дослівний переклад при перекладі ідіом важливо звертати увагу не тільки на окремі слова, але й на їхню сукупність і взаємодію в межах ідіоматичного виразу. Дослівний переклад може бути корисним, якщо обидві мови мають схожі вирази або якщо ідіома може бути дослівно перенесена в іншу мову без втрати сенсу.

Однак важливо уникати буквального перекладу у випадках, коли ідіома має культурні або історичні конотації, які можуть бути неправильно сприйняті в іншій культурі. Також потрібно звертати увагу на виразовий спосіб і емоційне забарвлення ідіоми, оскільки ці аспекти можуть варіюватися в різних мовах.

Дослівний переклад може бути корисним як базовий підхід до перекладу ідіом, але перекладач повинен також мати глибокі знання обох мов і розуміти контекст ідіоми в обох культурах, щоб забезпечити точний та природний переклад, який відображає справжній сенс і емоційне відтінювання ідіоми.

Наприклад: "如鱼得水" – як риба у воді; "Наш 有所好" – ні риба, ні м'ясо, "如坐针毡" – сидіти як на голках; "有口难言" – маєш уста, але не можеш сказати слова; "指鹿为马" – показувати оленя і називати його конем.

Розглядаючи приклади вище, можна помітити, що буквальний переклад повністю передає унікальні риси ідіоми, її образний стиль, зображення та емоційне забарвлення. Це дозволяє читачам зрозуміти особливості іншої мови та сприяє культурному обміну. Переклад цих ідіом не викликає особливих труднощів, оскільки вони є виразами, які вже інтегровані у культурному контексті інших мов. Це робить процес перекладу зручним і ефективним, допомагаючи зберегти глибокий сенс ідіом та їхню культурну цінність.

Вільний переклад передбачає тлумачення ідіом за їхнім змістом. В цілому, цей підхід може вирішити численні труднощі перекладу. Наприклад, українська

ідіома "дощ ллє як із відра" – "暴雨如注" можна також перекласти за допомогою пояснєнь, наприклад: "Дощ настїльки сильний, що схожий на те, як людина тримає відро і вливає воду". При використанні цього підходу до перекладу важливо чїтко розумїти значєння ідіоми в контекстї тексту.

У вільному перекладї ідіом важливо враховувати не лише буквальний переклад, але й культурний контекст та специфіку вживання ідіом в обох мовах. Перекладач повинен мати глибокі знання культури і традицій обох мовних спільнот. Також важливо враховувати емоційне забарвлення та образність ідіом в оригіналі, щоб точно передати їхнє вираження в перекладї. Під час використання вільного перекладу слід уникати втрати тонкощів та нюансів, які ідіоми можуть нести в собі. Також корисно додати пояснення або контекст, що допомагає читачам зрозумїти сутність ідіоми в перекладї, особливо якщо ця ідіома має глибокі культурні або історичні корені.

При використанні вільного перекладу також можна додати власні творчі елементи, які допоможуть виразити аналогічність або співвідношення між ідіомами різних мов. Це дозволяє перекладачеві підкреслити подібність образів чи емоційного вираження ідіом у порівнянні з різними культурами.

Метод інтерпретації використовується для усунєння недолїків, які можуть виникнути при застосуванні буквального або вільного перекладу, дозволяючи більш ефективно та точно передати вихідний текст. Якщо ідіома, яку потрібно перекласти, не має аналогічної в українській мові, ми можемо використовувати речення для передачі її значєння, зберігаючи стилістику та метафоричні аспекти оригіналу. Оскільки багато ідіом мають глибокі історичні та культурні корені, важливо звертати увагу на цей аспект під час перекладу.

"钻研学问" – гризти граніт науки; "随风而靡" – тримати ніс за вітром; "孤注一擲" – ставити на карту все.

Культурне забарвлення, яке містять ідіоми, надзвичайно важливе. Проте воно завжди має відмінності у різних країнах. Щоб успішно передати його, перед тим як робити переклад, нам потрібно розумїти не лише культурні особливості нашої країни, але й вивчити аудиторію та їхні культурні нюанси.

Культурна конотація в ідіомах є важливим аспектом при їхньому перекладї. Це відбиття унікальних культурних уявлєнь, традицій і цінностей країни, звідки

вони походять. При перекладі ідіом на інші мови, особливо між культурно різними країнами, важливо враховувати ці конотації. Навіть ідентичні за формою ідіоми можуть мати різні відтінки значень в різних культурних контекстах.

Для успішного перекладу ідіом, перекладач повинен мати глибоке розуміння не лише мови, але й культури, з якої вони походять. Перекладач повинен розуміти історію, традиції, вірування та менталітет людей цієї культури. Крім того, важливо знати аудиторію, яка буде читати перекладений текст, їхні культурні нюанси та особливості сприйняття.

Успішний переклад ідіом вимагає від перекладача глибокого аналізу і розуміння культурних контекстів, що допомагає зберегти вірність оригіналу та передати унікальний культурний дух ідіоми в перекладі.

2.2. Складнощі при перекладі китайських ідіом

Перекладачі, особливо при перекладі ідіом з однієї мови на іншу, можуть стикатися зі складнощами, які можна подолати за допомогою вірних методів перекладу та урахування контексту. У зв'язку з унікальністю китайських ідіом багато дослідників вважають переклад китайських ідіом найважчою частиною. Деякі перекладачі зосереджуються лише на буквальному значенні ідіоми, і намагаються передати його дослівно, ігноруючи при цьому її метафоричний зміст.

По-перше, деякі перекладачі зосереджуються лише на буквальному значенні ідіоми і перекладають її дослівно, не враховуючи її метафоричне значення. Наприклад, китайська ідіома "脑袋搬家" – дослівно мізок переїхали, проте ця фразеологічна одиниця має глибший сенс бути убитим; позбутися голови; вирушити на той світ. Але для читачів цільової мови без знання китайської метафори цієї ідіоми може бути незрозумілою. Отже, перекладачі повинні використовувати відповідні методи для передачі справжнього значення китайських ідіом.

Крім того, через різницю в культурі та історії двох країн, деякі ідіоми не можуть бути відтворені адекватно на цільовій мові, що ускладнює завдання для перекладачів. У таких ситуаціях, якщо перекладач не володіє глибоким розумінням китайської культури або історії, йому важко знайти вірний спосіб передати справжній сенс китайських ідіом.

Одна з древніх китайських ідіом – "卧薪尝胆". Ця ідіома буквально перекладається як "лежати на дерев'яному ложі і скуштувати власний жовч", і використовується для вираження сильної вольової узятості та великої відданості у досягненні мети. Її походження пов'язане з історією стратегічного військового князя Гоу Дзянь, який, за легендою, лежав на дерев'яному ложі і готувався до великої помсти, зістовхнувшись із знущаннями та невдачами. Ідіома відзначає витривалість і рішучість у подоланні перегород. Ця фразеологічна одиниця виникла в стародавньому Китаї. Якщо перекладач не має знань про походження цієї ідіоми, він не зможе надати точний переклад.

Іншими словами, у процесі перекладу китайських ідіом на українську мову виникають певні труднощі. Однією з основних причин цих проблем є те, що перекладачі часто не враховують функціональну відповідність між оригінальною роботою і перекладом.

Теорія функціональної еквівалентності, яку представив Ю. Найда, є найкращим варіантом для перекладу китайських ідіом. Застосування цієї теорії може зменшити перекладацькі помилки та забезпечити відповідність у функції та формі між вихідною та цільовою мовами (Nida E. *Approaches to Translating in the Western World*, 1984). Ідіоми є особливим типом виразу, де неможливо змінювати жодні компоненти в їхніх структурах.

У фразеологізмах існують випадки, коли значення однакове, але вони використовують різні образи або центральні слова. Наприклад: Ідіома "守株待兔" в китайській мові та ідіома "сидіти наче на голках" в українській мові вказують на стан нервозності та нетерпіння через очікування чогось важливого або надзвичайного. Основна схожість між цими ідіомами полягає у відчутті тривожності та очікування невпевненої події.

Китайська ідіома: "守株待兔" буквально означає "чекати біля дерева, сподіваючись побачити зайця". Ця ідіома вказує на марно очікувану подію, яка неправдоподібна чи невірогідна. Українська ідіома: "сидіти наче на голках" передає відчуття нервозності та тривожності через очікування чогось важливого або несподіваного.

В китайській ідіомі центральним є образ дерева та зайця. В українській ідіомі центральним є образ голки, яка є символом чогось дуже тонкого та різкого. Ці

ідіоми використовуються для позначення ситуацій, коли людина відчуває тривожність, неспокій та нервозність через очікування важливої події чи рішення. Обидві ідіоми служать для позначення стану очікування та тривожності, проте вони використовують різні образи для вираження цього відчуття.

Ідіома "对牛弹琴" в китайській мові буквально перекладається як "грати на цитр перед коровою". Це вираз використовується для позначення непорозуміння чи спроби передати щось важливе людям, які не можуть чи не бажають це зрозуміти. Ідіома підкреслює безглуздість та безперспективність спроби комунікації з кимось, хто не розуміє чи не цікавиться тим, що ви намагаєтеся сказати.

Українська ідіома "метати бісер перед свиньми" має аналогічне значення. Цей вислів вказує на те, що намагання пояснити щось складне чи важливе людині, яка не цікавиться чи не розуміє цього, є марним і безперспективним.

У обох ідіом центральні слова – "корова" (牛) в китайській і "свиня" в українській – є ключовими. Ці ідіоми підкреслюють безглуздість спроби спілкування з кимось, хто не може чи не бажає зрозуміти ваші намагання, і вони відображають культурні відмінності, адаптуючи образи до відповідних тварин в китайській та українській культурі.

Переклад розширеного значення є одним із складнощів перекладу, оскільки це розширене значення ідіоми є найважливішим аспектом, який необхідно врахувати під час перекладу. Наприклад, у китайській мові ідіома "小题大做" (з дрібниці роздмухати цілу історію) означає, що до незначних подій прикладають велике значення. Аналогічні висловлювання з глибоким змістом існують і в українській мові, такі як "з мухи робити слона", "з блохи робити верблюда", "буря у склянці води" та "бити з гармати по горобцях". Ці фразеологізми, що мають глибокі значення, часто формуються на основі різних образів, запозичених з різних сфер життя. Наприклад, український вислів фраза "куй залізо поки гаряче" і китайська ідіома "趁热打铁" обидві відносяться до заліза і означають "діяти, поки умови сприятливі".

Фразеологізми можуть існувати у розмовному, книжковому та поетичному стилі мови, надаючи різноманітні емоційні відтінки: позитивний, негативний або нейтральний. Вони також пов'язані з різними ситуаціями або діями, такими як згода, обвинувачення, рекомендації або попередження. Наприклад, ідіома "一箭双

雕" - "одним пострілом убити двох зайців" —виражає бажаний результат; "大错特错" - "помилятися явно і велико" – це абсолютна невдача; "玩火自焚" - "грати з вогнем" – слугує як попередження; "害群之马" – "кінь серед стада, що завдає шкоди" – має в собі відтінок осуду. Переклади, які втрачають ці емоційні аспекти, є неправильними та неадекватними. Невідомість особливостей вихідної та цільової культур може призвести до неправильного розуміння та здивування у процесі перекладу.

2.3. Методи перекладу китайських ідіом на українську мову

Переклад фразеологізмів є складним завданням, оскільки вимагає не лише глибокого розуміння мовної структури джерела і цільової мов, а й чутливості до відтінків культурних нюансів. У контексті китайських ідіом, які є особливою категорією фразеологізмів, перекладацькі виклики стають ще більш складними через їхню глибоко закорінену історичну та культурну специфіку.

При перекладі ідіоми важливо мати на увазі, що перекладач повинен знати, як можна адаптувати форму ідіоми, щоб передати її повне значення читачеві. Якщо ідіома у вихідному тексті відрізняється від ідіом іншої мови, перекладачу не слід вилучати її з тексту, але краще намагатися пояснити її, щоб читач міг краще розуміти її сенс. (金堤. 等效翻译探索, 1989)

При перекладі китайських ідіом на українську мову використовуються різні методи в залежності від контексту. Один із них – це метод прямого перекладу. У китайській та українських мовах існують численні прислів'я, приказки та ідіоми, які мають схожість у мисленні та змісті. В цих випадках в перекладі можна знаходити еквіваленти, де значення і зображення ідіом збігаються. Наприклад: "水落石出" – вода зтекла, камінь з'явився, "得不偿失" – отримане не компенсує втраченого. "趁热打铁" – "куй залізо, поки гаряче"

В українській мові теж існують ідіоми, чий значення подібні або абсолютно ідентичні до виразів у китайській мові. Однак вони відрізняються у використаному образі через різні географічні та культурні умови. При перекладі таких ідіом краще застосовувати метод заміни образу, що може бути виконаний двома способами в залежності від конкретної ситуації.

Синонімічні заміни – використання аналогічного виразу в українській мові для заміщення оригіналу. Цей метод перекладу підходить у випадку, коли як оригінальна китайська ідіома, так і український варіант перекладу не мають вираженої національної специфіки. Тільки у цьому випадку можна використовувати безпосередню заміну їхніх образів. Наприклад: "有其父，必有其子" – який батько такий й син. "龙生龙，凤生凤" – дракони народжують драконів, фенікси народжують фенікси.

Використання способу "Збереження вихідного перекладу та додати примітки, якщо це необхідно" передбачає збереження оригінального перекладу і додавання пояснень або приміток у випадках, коли це необхідно. Цей підхід має перевагу у тому, що він дозволяє зберегти культурні особливості оригіналу, що сприяє кращому розумінню китайської культури українським читачами та дозволяє насолоджуватися її екзотикою. Цей метод застосовується тоді, коли оригінальні тексти мають виражені китайські культурні риси. Якщо не зберегти ці особливі культурні конотації під час перекладу, це може призвести до значних втрат у розумінні культурного контексту.

Наприклад ідіома "刻舟求剑": 1."зробити на борту човна зарубку, щоб потім знайти оборонений у цьому місці у воду меч"; 2.тупа впертість. Історія за цією ідіомою пов'язана з чоловіком, який випадково втратив свій меч у річці, і коли він побачив своє відображення в воді, він помітив, що меч розташований в річці. Він почав вибирати меч з води, вирізаючи дерев'яний човен навколо нього. Але коли він врешті-решт пішов на місце, де бачив меч у воді, йому довелося відкрити очі: меч був насправді в річці, але його дерев'яний човен вже був поруч із ним. Ця історія вказує на те, що люди часто витрачають багато часу та зусиль на різні речі, не розуміючи їх справжньої суті або важливості. Ідіома "刻舟求剑" використовується для позначення надмірної і наполегливої роботи над неважливою чи помилковою справою.

У китайській мові існує безліч ідіом, для яких в українській мові неможливо знайти точні аналоги. При перекладі таких ідіом важливо не лише вірно передати їх значення, але й залишити їх структурні особливості, такі як рими або антитеза. Наприклад, ідіома "瓜田李下" перекладається як "під чужою сливою не поправляй шапку, на чужій баштані не зав'яжи шнурки". Хоча цей переклад трошки довший,

він має антитезу (дві різні дії у двох частинках), що відзначається у багатьох українських приказках, наприклад, "Бережи сукню знову, а честь змолоду" чи "Немає друга – шукай, а знайшов – бережи". Цей переклад вдається імітувати специфіку українських приказок, що робить його легше запам'ятовувати та цікавішим для читача, ніж інші варіанти перекладу.

Важливо відзначити, що при перекладі китайських ідіом імітаційне моделювання не завжди є ефективним методом. У процесі перекладу не можна просто проігнорувати значення оригіналів та здатність читачів розуміти текст, аби досягти лише "формальної краси".

Використовуючи стратегію розроблену Моною Бейкер (Baker M. In other words, 1977) в якій перекладач може спробувати знайти ідіому в цільовій мові, яка має аналогічне значення та форму до ідіоми вихідної мови. Ця стратегія, хоч і складна через відмінності у способах розпізнавання концепцій між мовами, вважається ідеальною для перекладу ідіом. Наприклад, для ідіоми "喜从天降" ("щастя з неба впало") можна знайти аналогічну ідіому у цільовій мові, наприклад, "щастя з неба". Цим чином, можна не лише передати правильне значення оригіналу реципієнту, але й зберегти початкову форму ідіоми. Іншими словами, ці ідіоми вважаються повністю еквівалентними.

У випадку, коли перекладач не може знайти відповідного виразу в цільовій мові, ця стратегія часто використовується при перекладі ідіом. Відсутність точного еквівалента не означає, що потрібно ігнорувати ідіому, але скоріше вимагає уважності та пояснень. Через різницю в лексиці чи стилі між двома мовами, не завжди можна знайти точний еквівалент. В такому випадку важливо ретельно проаналізувати сутність вихідної мови та передати її значення в цільовій мові. Це означає, що ці фразеологізми можуть не мати точного чи семантичного еквівалента в цільовій мові. "一石二鸟" – одним вистрілом убити двох зайців. "畫蛇添足" – перестаратися.

Мона Бейкер розглядає інтерпретацію як процес перекладу ідіоми таким чином, щоб усунути вплив оригінального виразу і його культурних особливостей, а замість цього відтворити його значення у контексті цільової мови.

Висновки до розділу 2

У висновку можна сказати, що переклад китайських ідіом на українську мову є важливим завданням, яке вимагає не лише глибокого знання мовних структур обох мов, але й розуміння культурних та історичних контекстів, в яких вони використовуються. Китайські ідіоми мають глибокі історичні та культурні корені, і їхні значення можуть бути важко передати в іншій мові, оскільки вони часто базуються на унікальних культурних концепціях.

У перекладі ідіом важливо знати, коли застосовувати методи прямого перекладу, коли можна знайти аналогічні вирази в українській мові, та коли слід використовувати інші стратегії, такі як знаходження еквівалентів або введення пояснень у вигляді приміток. Також важливо враховувати культурні конотації ідіом та їхні відтінки значень, щоб забезпечити вірний переклад та зберегти виразність оригіналу. При відсутності точного еквівалента в українській мові перекладач повинен уважно вибирати стратегії перекладу, щоб якнайточніше передати сутність ідіоми і забезпечити зрозуміння її значення читачем. Інтерпретація ідіоми може вимагати від перекладача креативності та здатності вільно володіти мовою, щоб знайти оптимальний вираз у цільовій мові, який передасть не лише лексичне значення, але й емоційний відтінок та образність ідіоми.

Таким чином, переклад китайських ідіом на українську мову є складним і творчим процесом, який вимагає від перекладача глибокого розуміння мовних та культурних особливостей обох мов, а також здатності вибирати найкращі стратегії перекладу для кожної конкретної ідіоми. Вірний переклад ідіом може відкрити двері до світу китайської культури для українських читачів, допомагаючи їм краще розуміти та оцінювати багатство китайської літератури та мови.

Труднощі, з якими зіштовхуються перекладачі при перекладі китайських ідіом на українську мову. Основні проблеми виникають через унікальність ідіом та різницю в культурі та історії двох країн. Однією з основних труднощів є нездатність буквального перекладу передати метафоричний зміст китайських ідіом, що може привести до неправильного розуміння читачем цільової мови. Це може виникнути через ігнорування метафоричного змісту ідіоми або через буквальний переклад. Крім того, культурні відмінності можуть призвести до нездатності адекватно передати сенс ідіоми на цільовій мові, особливо коли ця ідіома має глибокі історичні чи культурні корені. Іншою проблемою є вибір відповідних еквівалентів

ідіом на цільовій мові, що відображають їхні смислові нюанси та емоційне забарвлення. Фразеологізми можуть мати схожі аналоги на українській мові, але вони можуть мати відмінний відтінок значення, що потребує уважної уваги при перекладі.

Також велике значення має розуміння розширеного значення ідіоми та її контексту, оскільки це розширене значення є ключовим аспектом, який неможливо втрачати під час перекладу.

Загалом, переклад китайських ідіом на українську мову є складним завданням, яке вимагає не лише знань обох мов, але й глибокого розуміння культурних та історичних аспектів обох країн. Недоліки в перекладі можуть призвести до неправильного розуміння тексту читачем та втрати його метафоричного сенсу. Тому важливо застосовувати вірні методи перекладу та урахувати контекст для досягнення точного та адекватного перекладу китайських ідіом на українську мову.

Переклад ідіом – це складний процес, який вимагає від перекладача не лише глибокого знання мови, але й розуміння культурних особливостей і контексту, в якому використовується кожна конкретна ідіома. Підкреслюється важливість збереження емоційних відтінків та конотацій ідіом при перекладі, що робить тексти мовно багатшими і глибшими для читача.

Крім того, дослідження вказує на різні методи перекладу, які можна використовувати в залежності від контексту та особливостей кожної ідіоми. Відзначається важливість застосування інтерпретації, особливо коли прямий чи буквальний переклад неможливий через відсутність аналогічних виразів у цільовій мові. Вибір методу перекладу повинен залежати від наміру автора та специфіки тексту, що перекладається.

У цьому розділі детально розглянуті різні аспекти перекладу ідіом, від емоційних відтінків до риторичних особливостей. Це дозволяє читачеві зрозуміти складність перекладу ідіом та апробувати різні підходи для забезпечення точності та емоційної насиченості перекладеного тексту.

Загальною висновком з цього розділу полягає в тому, що переклад ідіом – це завдання, яке вимагає від перекладача не лише вміння переносити слова з однієї мови на іншу, але й глибокого розуміння культурних та історичних контекстів, з

яких вони виникають. Лише враховуючи всі ці складнощі та використовуючи відповідні методи перекладу, перекладач може досягти точності та ефективності у перекладі ідіом, зберігаючи при цьому їхню суть і культурний колорит.

РОЗДІЛ 3 Аналіз китайських авторських фразеологічних виразів у класичних текстах давньокитайської літератури

3.1. Авторські фразеологічні вирази у тексті Лунь-Юй

У сучасному вивченні мови та літератури велику увагу приділяють вивченню фразеологічних виразів, які є невід'ємною частиною будь-якої культури та мови. Фразеологічні вирази, що використовуються в літературних творах, особливо цікаві для дослідників-мовознавців, оскільки вони відображають авторський стиль, особливості менталітету та культурного спадку епохи. Одним із важливих джерел для аналізу фразеологічних конструкцій в китайській літературі є твори великих класиків китайської літератури.

Одним з таких видатних творців китайської літератури є Лунь-Юй – твір, написаний ще в епоху Східної династії Хань, став класичним зразком китайської поезії та відзначається не лише вишуканим мовним оформленням, а й багатством фразеологічних виразів. У своїй поезії "Лунь-Юй" Конфуцій не лише втілює філософські думки свого часу, а й використовував унікальні фразеологічні конструкції, що сприяли створенню глибоких образів та виразній емоційності в його творчості.

У цьому розділі ми беремо за мету докладно розглянути авторські фразеологічні вирази, які використовував Конфуцій у своїй роботі. Аналізуючи ці вирази, ми прагнемо виявити особливості їхньої будови, визначити їхнє значення та контекст вживання, а також з'ясувати, як вони сприяли створенню виразності та глибини його творів. Вивчення авторських фразеологічних виразів у творчості Лунь-Юй допоможе краще зрозуміти його поетичний світ, а також розкриє перед нами багатство китайської мови та літературної традиції.

Розкриття семантичних відтінків та контекстуальних особливостей цих фразеологізмів надає можливість не лише краще зрозуміти Лунь-Юй як творця, але й глибше вникнути у сутність китайської мови та літературної традиції, відзначаючи вплив культурних, історичних та філософських аспектів на його поезію.

Ідіома: 诲人不倦 буквально перекладається як "вчити людей, не знаючи втоми". Ця ідіома вказує на те, що вчитель чи наставник має бути терплячим і завжди готовим навчати, незалежно від того, наскільки тривале чи втомливе може бути навчання.

Ця ідіома походить від вислову Конфуція: “子曰：“诲人不倦，则可谓云尔已矣。” (《述而》), що перекладається як "Конфуцій сказав: 'Вчити інших без втоми – це можна назвати найвищою мудрістю.'"

Ідіома підкреслює важливість терплячості, відданості у вчительській діяльності. Вона позначає якість наставника, який ніколи не втомлюється навчати та допомагати іншим навчатися. Ця ідіома глибоко вкорінена в конфуціанській філософії, де вчительська мудрість і відданість навчанню вважаються величезною цінністю. Конфуцій вірив у важливість неперервного навчання і вдосконалення, і ця ідіома відображає цей ідеал вчителя.

Ідіома також може використовуватися в загальному контексті для підкреслення будь-якої сфери життя, де потрібно мати терпіння та завжди бути в готовності навчатися та навчати інших. Також вона демонструє глибокий внутрішній світ конфуціанської традиції, де навчання та вчительство розглядаються як одна з найважливіших інтелектуальних та етичних діяльностей.

Ідіома: 举一反三 < 释义 > 原指教人认识四方形的东西，举出一个角就能类推另外三个角。后比喻从一件事类推而知道许多事情。指善于推理，能由此知彼，触类旁通。

Перекладається як "підняти одне – повернути три; по одному випадку судити інших". У значенні ця ідіома вказує на здатність виділяти одну ситуацію, проблему чи ідею і, використовуючи аналогію та логіку, розуміти або розв'язувати схожі ситуації, проблеми чи ідеї.

Ця ідіома походить з вислову: “子曰：“不愤不启，不悱不发。举一隅不以三隅反，则不复也。” (《述而》), що перекладається як "Конфуцій сказав: "Навчайте тільки тих, хто хоче вчитися. Вибираючи один кут і не враховуючи при цьому три інших, людина не може розвиватися далі".

Ідіома "举一反三" відображає ідею аналогічного мислення, де можна взяти один приклад чи принцип і використовувати його для розуміння схожих ситуацій чи вирішення проблем. Це виражає здатність аналізувати та узагальнювати знання.

Ця ідіома відзначається глибоким інтелектуальним підґрунтям, яке коріниться в давніх китайських філософських традиціях. Вона підкреслює важливість аналогічного мислення та аналізу в конфуціанському способі мислення.

Вона може бути використана для підкреслення інтелектуальної обдарованості, здатності до логічного мислення та аналізу в різних сферах життя, включаючи навчання, бізнес, та розв'язування проблем.

Ця ідіома ілюструє важливу філософію Конфуція, де набуття знань і розуміння через аналогію та логіку розглядаються як важливі якості в освітньому та моральному розвитку людини.

Ідіома: 名正言顺 [出处]“名不正则言不顺。”（《子路》） <释义> 原指名分正当，说话合理。后指名义正当，道理也说得通。多形容（做事、说话）理由正当而充分。

Буквально перекладається як "ім'я правильне, слова вірні". У переносному значенні ця ідіома вказує на те, що якщо титул чи визначення правильне, то і виразні заяви чи дії будуть відповідати правді і справедливості.

Ця ідіома походить від вислову учня Конфуція - "名不正则言不顺。”（《子路》）， що перекладається як "Якщо ім'я не є вірним, то й слова не будуть правдивими."

Семантичний аналіз: Ця ідіома підкреслює важливість правильного визначення та коректного висловлювання в суспільстві. Якщо титул або аргумент правильні, то вони будуть вірними й прийнятними для інших.

Зв'язок із культурним контекстом: Ця ідіома відображає китайське суспільство, де правильне та вірне висловлювання має велике значення. У культурі, де шанується відома вчена людина або людина з високим статусом, правильність їхніх слів та дій має вагу. Ця ідіома акцентує на необхідності вірності та правильності в усному вираженні та письмовому мовленні, вказуючи, що висловлювання мають бути обґрунтовані та точні, щоб бути ефективними.

Ця ідіома відображає значення точності та вірності в мові та виразі в контексті конфуціанської філософії, де точність та чесність в комунікації вважаються надзвичайно важливими цінностями.

Ідіома: 祸起萧墙 [出处]“吾恐季孙之忧不在颛臾，而在萧墙之内。”（《季氏》） <释义> 祸乱就发生在内部。

Буквально перекладається як "непокій починається всередині стін". У переносному значенні ця ідіома вказує на те, що проблеми, нерозбіжності або біда зазвичай виникають всередині організації, сім'ї чи колективу.

В ідіомі висловлено страхи стосовно проблем в родині члена урядової діяча, які можуть спричинити негаразд. Ідіома вказує на важливість внутрішньої стабільності та згуртованості в будь-якій організації. Це підкреслює небезпеку внутрішніх конфліктів та непорозумінь, які можуть призвести до серйозних проблем. Ця ідіома має глибокі корені в китайській філософії та культурі, тому що внутрішня єдність та гармонія завжди були важливими аспектами в китайському суспільстві. Тип перекладу:

В перекладі ця ідіома може бути передана вільним перекладом, який зберігає основний зміст і образність вислову. Можна використовувати метод інтерпретації, що передає сутність ідіоми в контексті, зберігаючи виразність.

Під час перекладу слід враховувати культурний контекст, щоб зрозуміти глибинний зміст ідіоми, і вибрати той тип перекладу, який найкраще передасть її сенс.

Ідіома: 分崩离析 [出处]“远人不服，而不能来也。邦分崩离析，而不能守也。”（《季氏》）< 释义> 四分五裂，到了不可收拾的地步。形容家庭、集团、组织或国家分裂瓦解。

Ідіома "分崩离析" буквально означає "розпад і роз'єднання". У переносному значенні це виражає стан, коли колектив чи організація розпадаються і втрачають свою єдність. Це стан, коли справи перейшли всі межі і стали нерегульованими, неможливими для ладування чи врегулювання. Або випадок, де описується ситуація, коли далекі люди не визнають владу, а країна розпадається і не може більше зберігати єдність.

Зв'язок із культурним контекстом: у китайській культурі стійке утримання єдності і стабільності є важливим аспектом. Розпад і втрата єдності суспільства, родини чи іншої організації вважається великою негараздою.

Переклад ідіоми "分崩离析" може бути вільним перекладом, який зберігає образність та сутність вислову, передаючи ступінь розпаду і хаосу.

У вільному перекладі можна використовувати вирази, такі як: "розпад і роз'єднання", "повний хаос" або "неможливість врегулювання", щоб передати сенс

ідіоми в українській мові. Такий переклад допомагає зберегти не лише буквальний, але й культурний зміст вислову.

Ідіома: 待价而沽 [出处] 子曰：“沽之哉！沽之哉！我待贾者也。”（《子贡》）<释义> 等有了好价钱再卖。比喻怀才待用。

Ідіома буквально перекладається як "вичікувати ціну". У переносному значенні ця фраза виражає ідею чекання на правильний момент або на відповідні умови перед використанням чи продажем чого-небудь. Вона також може вказувати на власну вигоду: готовність використовувати свої навички чи таланти лише за відповідну винагороду.

У китайській культурі традиційно було важливо знаходити правильний момент для події або угоди. Ця ідіома підкреслює важливість правильного визначення часу для дій або торгівлі.

Щоб передати сенс ідіоми, можна скористатися вільним перекладом. Наприклад, можна використовувати вирази, такі як: "чекати на правильний момент", "готовий до використання за відповідну ціну" або "готовий зачекати на найвигіднішу угоду".

Такий вільний переклад допомагає зберегти важливий смисловий контекст ідіоми, враховуючи культурні особливості та погляди на взаємовідносини у китайському суспільстві.

Ідіома: 欲速不达 [出处] “无欲速，无见小利。欲速则不达，见小利则大事不成。”（《子路》）<释义> 过于性急求快，反而不能达到目的。

Ідіома буквально перекладається як "бажання досягти швидко не приведе до успіху". У переносному значенні ця фраза вказує на те, що надмірна поспішливість та надмірна жаданість можуть завадити досягненню мети. Це підкреслює важливість терпіння, обдуманості та розсудливості в досягненні успіху. У цій ідіомі Конфуцій вказує на негативні наслідки поспішання та неспокоїної бажаності досягнути результатів. У китайській культурі ця ідіома відображає традиційну цінність терпіння.

Щоб передати сенс ідіоми, можна скористатися методом еквівалентним перекладом. Наприклад: "поспішиш – людей насмішиш", або вільним перекладом: "надмірна поспішливість заважає успіху" або "терплячість призводить до досягнень".

Такі види упереклад виражають основну ідею ідіоми, зберігаючи її семантичний зміст та важливість у культурному контексті.

Ідіома: 一言兴邦 [出处]“一言而可以兴邦，有诸？”（《子路》）<释义> 一句话可以使国家兴盛。

Ідіома перекладається як "своєчасне попередження може запобігти національній кризі". У переносному значенні ця фраза вказує на потужну силу слова або вислову, яке може мати значущий вплив на державу або суспільство. Це вираження підкреслює важливість мудрої мови та правильних рішень у керівництві країною.

У китайській культурі ця ідіома відображає віру в потужність мудрості та сили слова. Вона показує важливість чіткої та мудрої комунікації для досягнення успіху в політиці та управлінні.

Щоб передати сенс ідіоми, можна скористатися вільним перекладом, який зберігає основний зміст і образність вислову. Наприклад: "Одне мудре слово може розвивати націю" або "Один розумний вислів може піднести країну". Цей варіант перекладу відображає сутність ідіоми, залишаючи місце для інтерпретації та розуміння важливості сили слів у культурному та політичному контексті.

Ідіома: 见贤思齐 [出处] 子曰：“见贤思齐焉，见不贤而内自省也。”（《里仁》）<释义> 见到好人就想学得跟他一样。

Ідіома перекладається як " побачив мудреця – захотів стати таким самим ". У переносному значенні ця фраза вказує на те, що коли людина бачить мудрого або досвідченого, вона повинна прагнути навчитися від нього, вдосконалювати свої власні якості і знання.

У китайській культурі надається велика вага учителю, наставнику та взірцеві. Ця ідіома відображає традиційне китайське цінне ставлення до вчителів і мудрих людей. Вона показує важливість самовдосконалення через вивчення та наслідування досвіду інших.

Щоб передати сенс ідіоми, слід скористатися вільним перекладом, який виражає сутність вислову без прив'язки до буквального перекладу. Наприклад: "Бачачи мудру людину, думай про рівень, на якому вона перебуває".

Такий переклад допомагає зберегти семантичний зміст ідіоми, враховуючи її культурний та філософський контекст. Вільний переклад також забезпечує

розуміння важливості взірцевого навчання і самовдосконалення.

Ідіома: 三省吾身 [出处] 曾子曰：“吾日三省吾身。为人谋而不忠乎？与朋友交而不信乎？传不习乎？”（《学而》）

< 释义> 原指每日从多个方面检查自己，后指多次自觉地检查自己。

Ідіома буквально перекладається як "займатися самоаналізом тричі на день". У переносному значенні ця фраза вказує на систематичне самоаналізування та вдосконалення власної особистості. Це означає ретельну перевірку своїх вчинків, поглядів та цінностей для досягнення внутрішньої гармонії та розвитку.

У китайській філософії та моралі велика увага приділяється самопізнанню і самовдосконаленню. Ця ідіома відображає важливість внутрішньої самодисципліни та постійного вдосконалення власної особистості.

Щоб передати сенс ідіоми, слід скористатися вільним перекладом, який передає сутність вислову без прив'язки до буквального перекладу. Наприклад: "Троє разів ретельно проаналізуй свою душу".

Такий вільний переклад передає основну ідею ідіоми, зберігаючи її семантичний зміст і вказівку на постійний саморозвиток та самопізнання.

Ідіома: 当仁不让 (dāng rén bù ràng) [出处] 子曰：“当仁不让于师。”（《卫灵公》）< 释义> 原意是为了仁，不谦让。现指遇到应该做的事，就勇敢地承担起来，决不推让。

Ідіома буквально перекладається як "не відмовлятися від відповідальності". У переносному значенні ця фраза вказує на обов'язок бути відданим своїм обов'язкам, навіть якщо це важке чи неприємне завдання. Вона виражає поняття відданості, рішучості та честі в досягненні мети або виконанні обов'язків.

У китайській культурі ця ідіома підкреслює важливість відданості, відданості своїм ідеалам та обов'язкам перед спробами вибігти від відповідальності. Це також пов'язане з конфуціанською філософією, яка підкреслює чесність та вірність в управлінні суспільством.

Для передачі сенсу ідіоми можна використовувати вільний переклад, який відображає основну ідею без прив'язки до буквального значення. Наприклад: "Не ухиляйтесь від обов'язків, які вам доручені".

Такий переклад допомагає зберегти семантичний зміст ідіоми, виражаючи її фундаментальний смисл та підкреслюючи важливість відданості та вірності у

виконанні обов'язків.

Ідіома: 杀身成仁 [出处]“志士仁人，无求生以害仁，有杀身以成仁。”（《卫灵公》）< 释义> 原指不惜舍弃自己的生命以成全仁德。后泛指牺牲自己生命，以维护正义事业。

Ідіома перекладається як "пожертвувати собою, щоб стати справжнім героєм". Ця фраза вказує на готовність жертвувати власним життям для досягнення великої справи або для виправдання вищих принципів і ідеалів.

Ця ідіома коріниться в конфуціанській філософії, де високо цінується самопожертва на користь суспільства або для виправдання моральних принципів. Вона відображає концепцію героїчної самопожертви на користь загального добра та вірності вищим ідеалам.

Ідіома: 文质彬彬 [出处]“质胜文则野，文胜质则史，文质彬彬，然后君子。”（《雍也》）< 释义> 原形容人既文雅，又朴实。后形容人举止文雅，态度从容。

Ідіома буквально перекладається як "зовнішня та внутрішня краса – досконалі". У переносному значенні ця фраза вказує на ідеал особистої гідності, коли людина має вишуканість та внутрішню красу, а також залишається простою та скромною у своїх манерах та поведінці.

Ця ідіома відзначається в китайській культурі як ідеал, до якого слід прагнути в поведінці та зовнішності. Вона вказує на важливість не тільки зовнішньої вроди, але й внутрішньої краси та простоти. Ця ідіома є частиною конфуціанських цінностей про гідність та природність.

Для цієї ідіоми найбільш підходить вільний переклад, що дозволяє передати загальний зміст виразу, не обмежуючись буквальним значенням. Наприклад: "Маючи вишуканість та внутрішню красу, залишаймося скромними та природними у поведінці".

Цей переклад відображає глибокий сенс ідіоми, виражаючи ідеал гідності та природності у культурному контексті Китаю.

3.2. Авторські фразеологічні вирази у тексті Дао-Де-цзін

"Дао-Де-цзін" (道德经) або "Книга про Дао та Доброчинність" – це один із найважливіших та найвпливовіших текстів у китайській філософії. Авторство цієї

роботи приписується китайському філософу Лао-Цзи (老子) і вона є ключовим текстом у традиційному таоїзмі.

У цьому розділі ми зосередимося на розгляді авторських фразеологічних виразів, які зустрічаються в "Дао-Де-цзін". Фразеологічні вирази у цьому тексті не лише є важливою частиною китайської мови, але і мають глибокий філософський зміст, який є важливим для розуміння сутності та філософії таоїзму.

Особливість цих фразеологічних виразів полягає в їхній глибокій символіці та філософському змісті. Вони відображають ключові поняття та ідеї таоїстської філософії, такі як: гармонія з природою, принципи протиставлення. Розгляд цих фразеологічних виразів допоможе нам глибше вникнути в світ таоїстської філософії та відкриє нові горизонти для розуміння її основних концепцій.

Ідіома "自知之明" можна перекласти як: "знати свої переваги та недоліки" або мати глибоке розуміння своїх переваг і недоліків. Це означає відчуття власної ситуації та правильної оцінки себе. Часто вказує на те, що людина розуміє свої недоліки.

Самопізнання – це здатність знати і розуміти себе. Походження ідіоми з тексту "Чжаньго це", в якому згадується особистість на ім'я Цзоу Цзи, яка має високий рівень самопізнання. Він не дозволяє себе сліпити похвалами інших, говорячи: "Ті, хто вважає мене красивим, бояться мене; ті, хто цінує мою красу, хоче щось від мене вимагати".

Самопізнання походить від саморозвитку та внутрішньої самодисципліни. Людина, яка дуже самокритична і самодисциплінована, часто має високий рівень самопізнання. Проте досягти цього досить важко, оскільки вимагає внутрішньої праці. Вимагати від себе нелегко, тоді як вимагати від інших легше.

Тільки той, хто дійсно розуміє свої сильні та слабкі сторони, може позбутися недоліків і вдосконалити своє життя. Коли ви усвідомлюєте свої недоліки, це означає початок вашого розвитку.

У тексті "Дао-Де-цзін", вираз "Самопізнання" (自知之明) є ключовим для розуміння основних принципів самосвідомості та самовдосконалення. У 33 розділі книги говориться про те, що мудрість полягає в розумінні інших, а освіченість – в розумінні себе. Це відзначає важливість самопізнання в процесі розвитку особистості.

В українському перекладі ця фразеологічна одиниця може відображати ідею глибокого знання себе, своїх переваг і недоліків, що дозволяє людині досягати внутрішньої мудрості та розвитку.

У науковій роботі з фразеологічних виразів у "Дао-Де-цзін", аналіз "самопізнання" може розглядатися як ключовий аспект вивчення філософських ідей самосвідомості та саморозвитку в контексті традиційного китайського мислення. Ця ідіома може слугувати основою для роздумів про внутрішню саморефлексію, яка є необхідною у вивченні етики, психології та філософії.

У контексті "Дао-Де-цзін", ідея самопізнання підкреслює важливість глибокого внутрішнього пізнання та вдосконалення, що відображає основні принципи даосизму. Це може слугувати важливим елементом в аналізі тексту як приклад філософської концепції особистісного розвитку у контексті китайської традиційної моралі та етики.

Наступна ідіома "慎终如始" означає те, що слід бути ретельним і обережним у всіх діях і рішеннях, як на початку процесу, так і в його кінці. Якщо ви продовжуєте бути так само уважним і ретельним до самого кінця, як на початку, ви уникаєте невдач і помилок.

На українську цю ідіому можна перекласти як: "бути обережним як в кінці, так і на початку". Це відзначає важливість уважності та ретельності на кожному етапі процесу.

У науковій роботі, ця ідіома може служити основою для дослідження важливості завершення справи з тією самою уважністю і ретельністю, як на початку її виконання. Цей вираз може також бути досліджений як аспект психології волі, виявляючи важливість самодисципліни та вміння зберігати мотивацію до завершення завдань. У контексті управління проектами та досягненням мети, ця ідіома може бути застосована для розуміння ключових факторів успіху у будь-якій справі – від навчання до бізнесу.

Ідіома "和光同尘" вказує на те, що слід жити мирно і взаємодіяти з іншими, не виокремлюючись і не конфліктуючи. Це вказує на те, що важливо бути спокійним, скромним і взаєморозуміючим, не намагатися піднятися вище інших, але також і не поглиблювати свої невдачі.

Ідіому можна перекласти як: "жити мирно серед насильства". Це вказує на потребу бути скромним, спокійним і взаєморозуміючим у сучасному світі, де конфлікти і нерозуміння є поширеними.

У нашому дослідженні ідіома може служити основою для дослідження соціокультурних аспектів взаємодії та спільності. Це може бути використано для аналізу питань культурного розмаїття, толерантності та співпраці в різних суспільствах. Крім того, воно може бути застосовано для розглядання питань публічної політики, в яких важливо сприяти мирному співіснуванню різних культур і релігійних переконань.

Ідіома: "知雄守雌" буквально означає "знати сильне і залишатися м'яким". У контексті ідіоми, "сильне" може вказувати на внутрішню силу, розуміння ситуації або позицію, тоді як "м'яке" означає бути терплячим, прихильним і спокійним у відповіді на виклики чи конфлікти.

Ця ідіома відзначається філософським підґрунтям і відображає важливість балансу між силою і терпимістю, між розумінням та м'якістю. У східній філософії, особливо у давньокитайській, покладено великий натиск на гармонію та баланс у всьому. Ця ідіома виражає цей принцип, заохочуючи розуміти ситуацію (знати сильне) і при цьому залишатися терплячим та спокійним (залишатися м'яким).

Ця ідіома може бути вільно передана як "розумій суть і залишайся спокійним", що передає її філософську сутність. Це вільний переклад, який зберігає дух і значення оригіналу, акцентуючи на балансі і розумінні в реакціях на складні ситуації.

Ідіома: "多藏厚亡" передає філософську ідею про небезпеку надмірного надбання багатства та матеріальних цінностей. "多藏厚亡" буквально означає "чим більше багатства копитимеш, тим більше буде твоя втрата". Ця ідіома попереджає, що надмірна жадібність до багатства може призвести до серйозних втрат та непрощених помилок.

Цей зворот віддзеркалює традиційні китайські цінності, пов'язані із стриманістю та усвідомленням рівноваги в житті. В китайській культурі велика увага приділяється збереженню гармонії та уникаються надмірна жадібність та екстремальні ставлення до матеріальних цінностей.

Наступний вираз: "禍福相依" передає філософську ідею про невіддільність щасливих та нещасливих подій у житті. "禍福相依" буквально означає "нещастя і щастя взаємозалежні". Ця ідіома підкреслює, що події, які на перший погляд здаються поганими, можуть мати позитивні наслідки, а події, які здаються щасливими, можуть мати негативні наслідки.

Цей вираз розкриває філософські уявлення про непередбачуваність життя та взаємозалежність долі та вчинків людини. У китайській культурі існує віра в те, що життя складається зі зміни щасливих та нещасливих подій, і ці події пов'язані між собою.

Ця ідіома може бути вільно передана як "нещастя і щастя взаємозалежні". Це вільний переклад, який відображає філософську сутність ідіоми та її важливість у розумінні життя як непередбачуваного та взаємозалежного процесу.

Ідіома: "天道好还" виражає філософію та віру в те, що природа сама справедливо врегулює усі речі. "天道好还" буквально означає "небесний шлях віддячить справедливо". Ця ідіома вказує на те, що справедливість завжди відзвітується, а добро та зло завжди отримують відповідну відповідь.

У китайській культурі існує віра в те, що світ природи та карма справедливо впливають на долю людини. Ця ідіома виражає давню китайську філософську переконаність у те, що добро та справедливість завжди перемагають та що злий вчинок врешті-решт буде покараний.:

Цю ідіому можна вільно передати як "небесний шлях справедливий" або "небесна справедливість завжди перемагає". Це вільний переклад, який виражає філософську сутність ідіоми та її значення в контексті китайської віри у природний порядок речей. (Li Ze hou, 1986)

Ідіома: "知足不辱" виражає філософію задоволеності та скромності. "知足不辱" буквально означає "знати задоволення, не піддаватися ганьбі". Ця ідіома вказує на те, що той, хто може бути щасливий і задоволений тим, що він має, не зазнає позору. Вона закликає до скромності та вдячності за те, що вже є, і наголошує, що нам не потрібно багато для щастя.

У китайській культурі існує давня традиція поваги до скромності, задоволеності і вдячності. Ця ідіома виражає ці цінності і відзначає важливість розуміння своїх меж та здатності радіти тому, що ми маємо, незалежно від його

обсягу чи значущості.

Цю ідіому можна передати як "задоволеність приносить гідність" або "знати міру — це гідність". Це вільний переклад, який виражає основну філософію ідіоми та її значення в контексті китайської культурної традиції.

Ідіома: "知止不殆" вказує на важливість знання міри та вміння зупинитися вчасно. "知止不殆" буквально означає "знати міру, не зазнати небезпеки". Ця ідіома наголошує на важливості розуміння того, коли потрібно зупинитися або припинити діяльність, щоб уникнути небезпеки чи неприємностей.

У китайській філософії важливо знати свої межі та не перестрибувати їх. Ця ідіома підкреслює важливість мудрості в прийнятті рішень та управлінні власною поведінкою. Вона також вказує на те, що надмір чогось може призвести до проблем і неприємностей, тому важливо зупинитися вчасно, не перетворюючись на жертву своїх власних дій.

Цю ідіому можна вільно перекласти як "знати міру — це запорука безпеки" або "розумно зупинитися, щоб уникнути небезпеки". Це вільний переклад, який передає основне значення та філософію ідіоми в контексті китайської культурної традиції.

Ідіома: "大巧若拙" вказує на те, "велика дотепність схожа на дурість". Вона підкреслює важливість скромності та відсутності пихатості в навичках і знаннях.

У китайській культурі скромність та покриття своїх навичок — це цінні якості. Люди поважають тих, хто не розголошує свої досягнення та вміння, але показує їх лише у потрібний момент. Ця ідіома вказує на те, що справжній майстер своєї справи може виглядати так, ніби він нездарний, проте він володіє великою майстерністю.

Цю ідіому можна вільно перекласти як "спритність у схованості". Це вільний переклад, який передає основне значення ідіоми та вказує на важливість скромності та відсутності пихатості у проявленні своїх здібностей.

Ідіома: "被褐怀玉" Ця ідіома описує людину, яка може мати зовні простий або скромний вигляд, але усередині носить великі таланти чи цінності. Вона підкреслює ідею про те, що справжня цінність особистості виявляється часом, і цінності душі не втрачають своєї вартості через зовнішні обставини.

У китайській культурі ця ідіома висвітлює ідеал справжньої мудрості та цінності, які не можна виміряти матеріальними речами. Вона нагадує людям, що справжня сила та значущість приховані у внутрішньому світі особистості, незалежно від її зовнішнього вигляду чи соціального статусу.

Ця ідіома може бути вільно перекладена як "мати справжню вченість, незважаючи на бідне походження". Такий переклад передає основне значення ідіоми, вказуючи на важливість прихованих цінностей та талантів, які можуть бути внутрішніми якостями особистості, а не зовнішніми виявами.

Ідіома: "见素抱朴" вказує на те, що мудра людина поважає простоту та натуралізм у всіх речах. Вона підкреслює важливість збереження своєї природної сутності, не давати зовнішнім обставинам впливати на своє внутрішнє "я".

У китайській культурі ця ідіома пов'язана з традиційними концепціями даосизму та конфуціанства, де цінність полягає в природній та непорушній сутності. Вона відображає ідею того, що велика мудрість полягає в збереженні простоти та відмові від матеріальних надбань.

Цю ідіому можна вільно перекласти як "бачачи споконвічні сподівання, дотримуйся простоти". Такий переклад передає основне значення ідіоми та вказує на важливість природності та простоти в житті. Це вільний переклад, який зберігає дух ідіоми в культурному контексті.

Вираз: "虚怀若谷" вказує на те, що людина повинна мати глибокий і широкий дух, подібний до глибини гірської долини. Вона висвітлює якісно новий підхід до мислення і поведінки, показуючи, що справжня мудрість полягає в тому, щоб бути відкритим і сприймати інші точки зору.

У китайській культурі ця ідіома відзначається як важлива цінність, яка підкреслює потребу в толерантності, відкритості до інших думок і точок зору, та готовності навчатися від інших. Це також пов'язано з концепцією "谦虚", що означає скромність і відкритість перед іншими. Цю ідіому можна вільно перекласти як "душа глибока, як долина". Такий переклад передає основне значення ідіоми, вказуючи на важливість толерантності, відкритості та прийняття різноманітних думок. Це вільний переклад, який враховує сенс і культурний контекст ідіоми.

Ідіома: "大器晚成" вказує на те, що великий посуд чи інструмент потребує багато часу для свого виготовлення та вдосконалення. У вигляді метафори, це

вказує на те, що людина, яка виростає у велику особистість, потребує тривалої індивідуальної еволюції та навчання.

Ідіома підкреслює важливість терпіння, вдосконалення та самовдосконалення. Вона вказує на те, що справжня велич людини розкривається лише з часом, через велику роботу, самодисципліну та постійне самовдосконалення. Ця ідіома також натякає на те, що успіх може бути досягнутий лише через терпіння та відданість своїм цілям.

Цю ідіому можна вільно перекласти як "великі творіння виготовляються довго". Такий переклад передає основне значення ідіоми та вказує на важливість терпіння та вдосконалення в досягненні великих цілей. Це вільний переклад, який враховує семантичний зміст ідіоми та її відзначений контекст.

Ідіома: "知足常乐" виражає ідею про те, що задоволеність тим, що маєш, приносить постійне щастя. Це поняття глибоко вкорінене в традиційній китайській філософії та культурі. Ідіома можна перекласти як: "той хто знає задоволення, завжди щасливий" і це виражає ідею про те, що справжнє щастя приходить не від постійного бажання отримати більше, а від здатності бути задоволеним тим, що вже є. Вона підкреслює важливість прийняття та поваги до того, що маєш, незалежно від його обсягу чи значення у порівнянні з іншими.

Цю ідіому можна вільно перекласти як "щасливий той, хто задоволений тим, що має". Такий переклад передає основне значення ідіоми, яке підкреслює важливість задоволеності та відмови від постійного бажання мати більше. Це вільний переклад, який враховує семантику та філософію ідіоми в культурному контексті.

Ідіома: "玄之又玄" описує явища або ідеї, які дуже глибокі, складні та непередбачувані. Вона вказує на високий ступінь загадковості та таємничості, яка важко зрозуміти чи вивчити. У китайській філософії та культурі ідея "玄" має глибокий сенс, вказуючи на найвищий ступінь таємничості та нирвани. У "Дао-Децзін" вона позначає безмежну глибину таємниці, яка не може бути повністю зрозуміла. Цю ідіому можна вільно перекласти як "найвищий ступінь загадковості". Такий переклад передає основне значення ідіоми та вказує на високий ступінь непередбачуваності та таємничості в описуваному явищі чи ідеї.

3.3. Авторські фразеологічні вирази у тексті Чжуан-Цзи

У світі китайської філософії Чжуан-Цзи (莊子) є одним з найбільш впливових філософів, який розвинув ідеї таоїзму та вніс значний внесок у китайську культуру та філософію. Його робота є важливим джерелом фразеологічних виразів, які відзначаються своєрідністю та глибоким символізмом.

Фразеологічні вирази Чжуан-Цзи відзначаються своєю неповторністю та унікальністю. Їхня особливість полягає в тому, що вони ілюструють глибокі та складні філософські концепції, такі як природна безладність та розмитість між мрією та реальністю. Ці вирази відображають філософські погляди Чжуан-Цзи на природу, життя та глибоке розуміння взаємозв'язків усього існуючого.

Ідіома "朝三暮四" підкреслює ідею відмінності між зовнішнім виглядом та сутністю речей. Це може бути сприйняте як нагадування про те, як мудрість полягає в розумінні глибших істин, а не обмані змінами форми.

В українському перекладі цей вираз можна виразити як "три ранку, чотири вечору". Це може означати використання змін і вигадок для впливу на сприйняття інших людей.

В межах наукової роботи, ця ідіома може бути досліджена як приклад філософської концепції узгодження зовнішньої форми і внутрішньої сутності, що розкриває глибокі ідеї даосизму. Аналізуючи цю ідіому, можна розглядати питання про правдивість та приховані мотиви у взаємодії з оточуючими. Вираз може використовуватися для обговорення концепції ілюзій та реальності у контексті китайської філософії, а також для вивчення методів впливу та маніпуляції в соціокультурному контексті.

Наступну ідіому "鹏程万里 / 扶摇直上" символізує велике досягнення та безмежні можливості. Значення виразу підкреслює ідею нескінченного розвитку, високих досягнень та безмежних можливостей, які можуть бути досягнуті за допомогою наполегливості та наполегливої праці.

Варіант в українському перекладі цей вираз може бути виражений як "долати тисячі миль" або "пролітати тисячі миль". Це вказує на безмежні можливості та великий розвиток, які можуть бути досягнуті, якщо мати великі амбіції та наполегливість.

Ідіома може бути досліджена як приклад символіки та метафори в китайській культурі, що відзначає великі досягнення та можливості в майбутньому. Аналізуючи цей вираз, можна досліджувати психологічні аспекти мотивації та наполегливості у досягненні великих цілей. Також варто звернути увагу на його використання в сучасному культурному та бізнесовому контексті, де ця ідіома може бути використана для мотивації до досягнення великих успіхів та розвитку.

Ідіома "东施效颦" Ця ідіома походить з тексту китайської філософської роботи Чжуан-Цзи – жінка потворної зовнішності спохмурніла, щоб надати своєму обличчю чарівність засмученої красуні 西施 Си-ши, але викликала лише огиду сусідів). Ця ідіома вказує на те, що не слід бездумно копіювати імідж інших, оскільки це може виглядати неестетично та несправедливо, особливо якщо це робиться без знання справжніх причин чи мотивів. Варіант в українському перекладі може бути виражений як: жадібне наслідування; сліпе копіювання, що вказує на безглузду спробу імітувати вигляд чи стиль іншої особи без розуміння суті.

Ця ідіома може служити прикладом аналізу соціокультурних явищ та взаємодії між імітацією та ідентичністю. Аналізуючи цей вираз, можна досліджувати питання імітації в масовій культурі та її вплив на індивідуальну та групову ідентичність. Також важливо звернути увагу на психологічні аспекти самопроєкції та прагнення до прийняття соціальних норм через імітацію інших.

Наступна ідіома "望洋兴叹" має історичну основу в текстах Чжуан-Цзи, зокрема у розділі "Осіньні води". Історія описує момент, коли ріки вливаються в річку Хуанхе, роблячи її такою широкою, що важко відрізнити навіть тварин на іншому березі. Річковий бог, пишаючись величчю ріки, вірить, що весь світ унікальний через нього. Проте, коли він доходить до Північного моря та бачить безмежний горизонт води, він розуміє свою незначність у величині всесвіту.

Ця ідіома вказує на почуття безпомічності, які можуть виникнути, коли людина зіткнулася із завданням або ситуацією, що перевищує її можливості. У перекладі це можна передати як "відчуття неможливості перед величезною перешкодою" або "відчуття неповораності з надмірно великим завданням", але буквально ідіома перекладається як: дивитися на океан і зітхати. Український переклад може виражати схожі ідеї про безсилля перед непередбачуваними

обставинами або ситуаціями, які виглядають надто складними для вирішення.

Наступна ідіома "井底之蛙" перекладається як "жаба на дні криниці". Її історія походить з текстів Чжуан-Цзи, де порівнюється обмежений світом погляд жаби, яка живе в криниці, з розширеним світом моря. Ідіома вказує на обмеженість або критичне вузьке бачення світу та нездатність розуміти ширший світ за межами власного досвіду.

У перекладі цієї ідіоми на українську мову можна використовувати вільний переклад для вираження ідеї обмеженості знань та відсутності розширеного світогляду. Наприклад, можна перекласти її як "жаба в колодязі", що передає схожий образ і вказує на обмеженість поглядів або знань особи. Такий переклад допомагає виразити основне значення ідіоми та її культурний контекст в українській мові.

Ідіома "越俎代庖" має свої корені у текстах Чжуан-Цзи на початку згадується у розділі "Походження радості" (逍遥游). Вона вказує на ситуацію, коли кухар, відповідальний за приготування їжі, починає виконувати обов'язки жреця, який відповідає за ритуали під час жертвопринесень.

Ця ідіома використовується для вираження ситуацій, коли хтось виходить за межі своїх повноважень або робить щось, що перевищує його компетенції. У перекладі це можна передати як "виходити за рамки власних обов'язків" або "перевищувати свої повноваження". Український переклад може виразити аналогічні ідеї про неправомірність чи некомпетентність у виконанні певної роботи чи завдання.

Ідіома "庖丁解牛" описує, що коли навіть простий кухар може володіти глибоким розумінням природи та мистецтва, освоюючи вміння розчиняти складні завдання. У контексті тексту Чжуан-Цзи це висловлює ідею про те, що навіть проста людина може досягти великих висот в мистецтві або навіть у філософії через вивчення та розуміння основних принципів.

В українському перекладі це можна передати як "відкривати таємниці" або "розгадувати складні завдання". Ця ідіома підкреслює важливість вивчення та розуміння основних принципів та навичок, що можуть бути застосовані для розв'язання навіть найскладніших проблем або завдань.

Ідіома "踌躇满志" у китайській культурі використовується для опису особи, яка відчуває гордість і задоволення від своїх досягнень і має великі плани на майбутнє. Ця ідіома позначає впевненість у власних здібностях і віру в успіх у майбутньому.

У вільному перекладі на українську мову ідіому "踌躇满志" можна виразити як "повний ентузіазм і гордість". Це вираження відображає почуття впевненості і задоволення від своїх досягнень, а також готовність до майбутніх викликів і здатність відчувати радість від них.

Семантичний аналіз показує, що "踌躇满志" вказує на глибоке задоволення і впевненість у власних можливостях та успіхах. Ця ідіома передає позитивні емоції і віру в майбутній успіх. Ідвома можна перекласти як: задоволений собою.

Ідіома "有名无实" у китайській культурі вказує на ситуацію, коли щось чи хтось має популярність або славу, але при цьому не має реальних заслуг чи якостей. Це може стосуватися як конкретних предметів, так і людей, організацій чи ідей.

У вільному перекладі на українську мову ідіому "有名无实" можна передати як "популярність без підстав" або "слава без заслуг". Це вираження вказує на невідповідність між загальним сприйняттям чого-небудь та його реальною цінністю чи якістю.

Семантичний аналіз показує, що "有名无实" вказує на відсутність реального, суттєвого значення чи якостей за зовнішньою славою чи популярністю. Ця ідіома наголошує на тому, що слава чи популярність можуть бути марною, якщо за ними не стоїть реальна сутність чи зміст.

Тип перекладу для цієї ідіоми може бути вільним, оскільки він передає концептуальне значення ідіоми, а не буквальный переклад слів. Вільний переклад дозволяє виразно передати сутність ідіоми в українській мові, залишаючи місце для виразності та емоційності в перекладі.

Ідіома "相濡以沫" походить з тексту "Дацзунші" (大宗师) в праці "Чжуанцзи" (庄子), одного з великих філософів давньої Китайської держави. У цьому тексті порівнюється обставини, коли струмок висихає, а риби знаходяться на суходолі. Риби вирішують допомагати одна одній, зволікаючи свою смерть, обливаючи одна одну власною сльозою, намагаючись зберегти вологу і вижити в цій складній

ситуації.

Семантичний аналіз вказує на те, що "相濡以沫" виражає ідею взаємної допомоги та співчуття в складних умовах або небезпеці. Це вираження передає ідею обмежених ресурсів і нездатності розв'язати проблеми повністю, але залишається сподівання на взаємну підтримку та допомогу навіть у важких обставинах.

У вільному перекладі на українську мову ідіому "相濡以沫" можна передати як "допомагати одне одному в складних умовах". Це вираження допомагає висловити ідею співчуття і взаємної підтримки в умовах недостатніх ресурсів чи обмеженості можливостей. Тип перекладу може бути вільним, оскільки він передає концептуальне значення ідіоми, а не буквальный переклад слів. Вільний переклад дозволяє виразно передати сутність ідіоми в українській мові, залишаючи місце для виразності та емоційності в перекладі.

Ідіома "捉襟见肘" у китайській культурі вказує на ситуацію, коли щось нестійке, вразливе або неприємне стає очевидним або виявляється при найменшому впливі чи нарузі. Це вираження походить від образного зображення: якщо ви витягаєте або потягуєте за нижню частину своєї сорочки (за "襟"), ви можете випадково відкрити частину вашої руки і ліктя (видно "肘"), що свідчить про те, що сорочка занадто стара чи зношена.

У вільному перекладі на українську мову ідіому "捉襟见肘" можна передати як "якщо потягнути за комір, видно лікті" або "зношена до тканини". Це вираження вказує на те, що проблема або недолік стають очевидними під час найменшого зусилля чи напруження, і вказує на негативні аспекти чи недоліки у ситуації.

Семантичний аналіз показує, що "捉襟见肘" вказує на нездатність чогонебудь витримати навіть мінімальний тиск чи навантаження, в результаті чого його слабкі сторони стають очевидними. Це може стосуватися планів, проектів, систем або навіть властивостей людини.

Тип перекладу для цієї ідіоми може бути вільним, оскільки він передає концептуальне значення ідіоми, а не буквальный переклад слів. Вільний переклад дозволяє виразно передати сутність ідіоми в українській мові, залишаючи місце для виразності та емоційності в перекладі.

3.4. Огляд авторських фразеологічних виразів у текстах Ле-Цзи

Ідіома: 八荒之外 перекладається як "поза вісім вітер" або "в далеких, віддалених місцях". Вона вказує на дуже віддалене місце або відстань, яка може бути ідентифікована лише в уяві, і використовується для підсилення ідеї про надзвичайну віддаленість або віддаленість від чого-небудь. У контексті цитати, де вона зустрічається, вона підкреслює, що навіть якщо щось знаходиться в дуже віддаленому місці (або поза вісімма вітрами), воно все одно може бути розкрито або відоме.

Ідіома вказує на неймовірно велику відстань або віддаленість від чогось відомого або важливого. Вона може використовуватися в різних контекстах, щоб наголосити на дуже великих відстанях, які можуть бути подолані або на які може бути посилення.

Ця ідіома базується на традиційному уявленні про відстані та подорожі в китайській культурі. Ідея "вісім вітрів" може походити з архаїчної картографії, де світ поділяється на вісім напрямків вітру. Уявлення про віддаленість та далекі місця має глибокі корені в давній китайській культурі.

У перекладі цієї ідіоми важливо зберегти ідею про надзвичайну віддаленість або величезну відстань. Вільний переклад може бути ефективним, оскільки він дозволяє виразити цю концепцію більш природним та зрозумілим способом для українського читача, наприклад, "дуже далеко" або "в неймовірно віддаленому місці".

Ця ідіома "白往黑来" буквально перекладається як "від білого до чорного", і вона використовується для вираження великих змін чи раптових перетворень. У контексті вживання, цей вислів позначає радикальні зміни або великі трансформації, які можуть вразити чи здивувати.

Історія цієї ідіоми може бути пов'язана з анекдотичною або філософською ситуацією, де деяка особа спостерігала за собакою, яка спочатку була білою, а потім стала чорною, що викликало захоплення та подив. Цей образ може слугувати символом для вираження великих змін у житті.

У зв'язку з культурним контекстом, ця ідіома відзначається своєрідністю в китайській культурі, де великі зміни часто сприймаються як несподівані та вражаючі. Цей вислів може мати метафоричне значення, вказуючи на неочікувані або непередбачувані події.

У перекладі цієї ідіоми на українську мову було б доцільно застосувати метод інтерпретації або вільний переклад. Знаходження точного дослівного еквівалента може бути важко, оскільки цей вислів має власний культурний та філософський контекст у китайській мові.

Ідіома "悲愁垂涕" перекладається як "сльози суму і жалю", що вказує на те, що людина сльозами виражає свою глибоку тугу та біль. У цьому виразі відображено сильні емоційні переживання, пов'язані зі смутком чи стражданням.

Історія цієї ідіоми може відображати сцену з давньої літературної творчості, де особа, зазнаючи великої туги чи страждання, виражає свої емоції сльозами.

У культурному контексті ця ідіома вказує на традиційне цінування виразності емоцій у китайській культурі. Спільне вираження смутку або туги є частиною культурних норм і може бути сприйняте як вираз відчуттєвості та глибокого сприйняття подій.

У перекладі цієї ідіоми на українську мову було б доцільно застосувати вільний переклад, щоб передати не лише буквальне значення, але й емоційний відтінок ідіоми. Перекладач повинен звернути увагу на виразність та глибину смутку в контексті, щоб передати сутність ідіоми в українському перекладі.

Ідіома "兵强则灭" перекладається як "коли армія стає потужною, то це веде до знищення". Історія цієї ідіоми може бути пов'язана з філософськими текстами давньої Китайської літератури, де висловлюється ідея про те, що зловживання силою може призвести до власної гибелі. Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на те, що безрозсудне зростання військової потужності може мати негативні наслідки.

У культурному контексті ця ідіома відзначає важливість розумного та стриманого використання влади і сили. Вона підкреслює важливість балансу та розумного управління в суспільстві.

У перекладі цієї ідіоми на українську мову доцільно використовувати вільний переклад, щоб передати не лише буквальне значення, але й філософський підтекст ідіоми. Можна використати вираз "сила без розуму веде до знищення", що передає основну ідею ідіоми про розумне використання потужності та влади. Такий переклад допоможе зберегти глибину та мудрість ідіоми у цільовій мові.

Ця ідіома "不识不知" перекладається як "не знаєш – не розумієш". Її історія пов'язана зі стародавнім Китаєм та відзначається простотою та незіпсованістю

місцевих жителів. Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на те, що знання розширює розуміння світу. У культурному контексті вона підкреслює важливість навчання та освіти.

У перекладі цієї ідіоми на українську мову можна використовувати вільний переклад, щоб передати основну ідею ідіоми. Можна сказати "не вивчивши, не зрозумієш", що відображає ідею, що знання відкриває розуміння світу. Такий переклад допоможе зберегти основне значення ідіоми та передати її філософський підтекст у цільовій мові.

Ця ідіома "残年余力" перекладається як "останні роки, залишок сил". Її історія пов'язана з ідеєю старіння та відзначається підкресленням фізичних обмежень, які приходять із віком. Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на зміцнення її значення в контексті відносин з віком.

У перекладі цієї ідіоми на українську мову можна застосувати вільний переклад, щоб передати загальний зміст ідеї. Можна сказати, наприклад, "сили залишилися лише на останні роки", що відображає ідею фізичних обмежень та відчуття слабості у старійшини. Такий переклад допоможе передати основне значення ідіоми та її відтінки у цільовій мові, виражаючи ідею обмеженості та слабості в старості.

Ця ідіома "戴发含齿" вказує на людину, яка має волосся на голові і зуби в роті. Вона використовується для відзначення людської природи в основі будь-яких атрибутів або зовнішніх ознак. У контексті тексту Чжуан-Цзи ця ідіома вказує на те, що незважаючи на зовнішні різниці або індивідуальні особливості, всі люди залишаються людьми, зі своєю спільною людською сутністю.

В українському перекладі це можна виразити як "людина залишається людиною, незважаючи на будь-які різниці". Ця ідіома відзначає загальну природу та спільність людей незалежно від їхніх зовнішніх характеристик чи властивостей. У цьому випадку переклад має на меті зберегти ідею загальної людської природи, яка притаманна всім незалежно від різниць.

Ідіома "多歧亡羊" вказує на ситуацію, коли втрачається вівця через занадто багато розділених шляхів, що важко визначити правильний напрямок. Це порівнюється зі складністю та багатогранністю життя, коли відсутній правильний шлях або вірний курс, і це може призвести до помилкових рішень або неправильних

вчинків. Також ця ідіома може вказувати на те, що занадто велика кількість варіантів може призвести до втрати напрямку або глибини розуміння, зокрема в контексті навчання чи дослідження.

У вільному перекладі на українську мову це може бути виражено як "багато варіантів призводять до втрати", що відзначає небезпеку втрати шляху або цілі через занадто велику кількість можливих виборів.

В інтерпретативному перекладі ця ідіома може бути розглянута як "втрата через багато можливостей", що підкреслює небезпеку розпливчастості та недостатньої концентрації на конкретному напрямку.

Семантичний аналіз підкреслює важливість правильного вибору та фокусування на основних аспектах для досягнення успіху. У культурному контексті ця ідіома підкреслює важливість мудрості та розуміння в управлінні життям та прийнятті рішень.

Ідіома "峨峨洋洋" вказує на маєстатичність та величність, часто використовується для опису музики або виразу радості. У вільному перекладі на українську мову це може бути виражено як "велично та велично" або "мажестатично та грандіозно", що підкреслює вражаючий та величний характер об'єкта.

Історія цієї ідіоми пов'язана з подією з "Ляоцзи", де описується виступ майстра Бо Я та його слухача Жун Цзі-кі, який вражається його вмінням використовувати музику, щоб передати велич та величність природи.

Семантичний аналіз цієї ідіоми показує її велич та грандіозність, які можуть бути виражені через музику або позитивний настрій. У культурному контексті ця ідіома може вказувати на високу цінність мистецтва та здатність музики виражати велич та величність світу.

Тип перекладу буде вільним, оскільки важко передати повну семантичну глибину ідіоми з точністю в рамках дослівного перекладу. Перекладач повинен зберігати виражену маєстатичність і велич цієї ідіоми в українському перекладі.

Ця ідіома "耳视目听" вказує на надзвичайні здібності сприймання, коли людина може бачити з використанням вух та слухати з використанням очей. Ця ідіома з'явилася в давні часи, у контексті давньокитайської філософії, що вбачала сприймання як результат не тільки фізичних сенсорних органів, але й розуму та

духовного сприйняття.

У вільному перекладі на українську мову, ця ідіома може бути передана як "бачити вухами, слухати очима". Це вираження може використовуватися для підкреслення надзвичайних здібностей сприймання, можливо, за межами звичайного чуттєвого досвіду.

Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на надзвичайність та абсурдність в можливості сприймати світ за допомогою різних чуттєвих органів. У культурному контексті ця ідіома може бути пов'язана з ідеєю духовної свободи та виходу за межі стандартних фізичних обмежень.

Тип перекладу, ймовірно, буде вільним, оскільки ідіома має філософську та абстрактну природу, і дослівний переклад може не передати всієї глибини її значення. Перекладач повинен спробувати зберегти концептуальний зміст цієї ідіоми, виражений у філософській абстракції, при перекладі на українську мову.

Ця ідіома "废寝忘食" вказує на те, що людина так зосереджена на чомусь, що вона не може знайти час для сну та їжі. Це вираження використовується для опису глибокої та невпинної праці чи навчання, коли людина настільки захоплена своєю роботою чи завданням, що втрачає відчуття часу та фізіологічних потреб.

У вільному перекладі на українську мову ця ідіома може бути передана як "присвяченість роботі до забуття сну та їжі". Це вираження може використовуватися для підкреслення великої робочої потужності чи відданості завданню.

Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на глибокий рівень відданості та наполегливості у виконанні завдань. Це також може вказувати на жертви, які людина готова приносити для досягнення своїх цілей.

У культурному контексті ця ідіома може бути пов'язана із загальнокитайською цінністю наполегливості, дисципліни та самовідданості у праці або навчанні.

Тип перекладу тут буде вільним, оскільки ідіома має фразеологічний характер та наводить на асоціації та відчуття, які можуть важливіше за точний переклад слів. Вільний переклад допоможе передати глибину та сутність виразу в українській мові.

Ця ідіома "负类反伦" вказує на те, коли якась річ або явище відхиляється від звичайних характеристик або властивостей, що її відрізняють від інших предметів або явищ свого класу. Це може бути використано для опису явища, яке не відповідає звичайним нормам чи очікуванням.

У вільному перекладі на українську мову ця ідіома може бути передана як "відхилення від типових характеристик". Це вираження може використовуватися для опису незвичайності чи непередбачуваності явища чи ситуації.

Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на відхилення або відхилень від типових стандартів або очікувань. Вона підкреслює непередбачуваність або незвичайність явища.

У культурному контексті ця ідіома може вказувати на важливість розпізнавання відхилень чи аномалій у соціальних чи природних явищах. Також вона може відзначати унікальні чи нестандартні явища, які не піддаються загальним правилам або класифікації.

Тип перекладу тут може бути вільним або методом інтерпретації, оскільки ідіома має концептуальний характер та передає ідею відхилення чи виокремлення від загальних норм чи стандартів. Вільний переклад допоможе зберегти виразність та сутність виразу в українській мові.

Ця ідіома "覆鹿寻蕉" вказує на те, коли людина чи організація вчиняє помилки через неправильне сприйняття реальності, або через неправильне розуміння ситуації. Вона може бути використана для опису того, як когось вводять в оману або як хтось намагається знайти неправильне рішення або виправдання для своїх помилок.

У вільному перекладі на українську мову ця ідіома може бути передана як "шукати банани, що обгорнуті лосями". Це вираження може використовуватися для позначення неправильних або недоумілих дій чи вчинків, що виникають через невірне сприйняття дійсності чи реальних обставин.

Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на неправильне сприйняття реальності або на помилкові рішення, які можуть виникнути через неправильні висновки або ілюзії.

У культурному контексті ця ідіома може підкреслити важливість правильного сприйняття реальності та об'єктивного оцінювання ситуацій. Вона також може

вказати на неправильне сприйняття фактів чи намагання знайти виправдання для власних невдач чи помилок.

Тип перекладу тут може бути вільним, оскільки ідіома має концептуальний характер та виражає ідею неправильного сприйняття реальності. Вільний переклад допоможе передати сутність виразу та його образність українською мовою.

Ця ідіома "感天动地" вказує на те, як вражаюча або історія або дія може викликати справжній відгук не тільки у людей, але й у природи чи навіть у надприродних сил. Вона використовується для опису ситуацій, коли щось настільки потужно вражає людей, що здається, ніби це може викликати реакцію навколишнього світу.

У вільному перекладі на українську мову ця ідіома може бути передана як "зворушливо і вражаюче". Це вираження можна використовувати для опису вражаючих подій, історій чи осіб, які залишають незабутнє враження.

Семантичний аналіз цієї ідіоми вказує на те, що події чи вчинки, які "感天动地", вирізняються великою силою враження, яка може змінити стан людей та природи.

У культурному контексті ця ідіома відзначає важливість історій та подій, які можуть вражати та надихати не тільки людей, але й світ навколо нас. Це може бути пов'язане із сильними емоціями, вірою чи природною красою, які вражають і роблять незабутній вплив на всіх.

Тип перекладу тут може бути вільним, оскільки ідіома виражає концептуальну ідею вражаючих подій та історій, які залишають глибокий слід в пам'яті людей. Вільний переклад дозволяє передати виразність та потужність ідіоми в українській мові.

Ідіома "高山流水" вказує на високий рівень взаєморозуміння або спільності інтересів між двома особами. У китайській культурі "гори і річки" часто використовуються в метафоричному сенсі для позначення довіри та взаєморозуміння між людьми. Ця ідіома може вказувати на те, що взаєморозуміння між двома людьми настільки глибоке, що вони можуть легко взаємодіяти та співпрацювати, навіть якщо їхні характери чи погляди дуже різні.

У вільному перекладі на українську мову ця ідіома може бути передана як "друг у біді" або "рідний душі". Ці вирази відображають взаєморозуміння та довіру

між людьми, які можуть легко співпрацювати та розуміти одне одного.

Семантичний аналіз цієї ідіоми показує, що "高山流水" вказує на високий ступінь взаєморозуміння, довіри та спільності інтересів між людьми. Ця ідіома виражає ідею глибокого і взаємовигідного відносину.

Тип перекладу для цієї ідіоми може бути вільним, оскільки він передає концептуальне значення ідіоми, а не буквальный переклад слів. Вільний переклад дозволяє виразно передати глибокий зміст ідіоми в українській мові.

Висновки до розділу 3

У даному розділі нашої дипломної роботи ми зосередились на аналізі авторських фразеологічних виразів у важливих філософських текстах китайської культури: "Лунь-Юй" (論語), "Дао-Де-цзін" (道德經), "Чжуан-Цзи" (莊子) та "Ле-Цзи" (列子). Метою дослідження було вивчення специфіки цих виразів та їх перекладу на українську мову.

У процесі аналізу ми виявили, що кожен з цих текстів має унікальний стиль та філософський підтекст, що відображає глибокі уявлення китайської культури про життя, мораль та долю людини. Фразеологічні вирази в цих текстах відзначаються великою глибиною та символізмом, а їх переклад на українську мову вимагає особливої уваги до деталей та контексту.

Кожен із розглянутих текстів — "Лунь-Юй", "Дао-Де-цзін", "Чжуан-Цзи" та "Ле-Цзи" має унікальну специфіку у використанні фразеологічних виразів. У "Лунь-Юй", який представляє собою записи і вислови Конфуція та його учнів, ідіоми використовуються для передачі глибоких моральних та етичних принципів. Ці вирази часто невеликі, але мають величезне значення в контексті китайської філософії, і їх переклад на українську мову вимагає точності та врахування глибини змісту.

У "Дао-Де-цзін", який є одним із основних творів давньокитайського даосизму, фразеологічні вирази використовуються для вираження основних принципів даоської філософії та учень Лаоцзи про невтручання та гармонію з природою. Ці вирази мають містичний характер і вимагають особливої уваги до їхньої символіки та філософського контексту під час перекладу.

У "Чжуан-Цзи", який розкриває ідеї філософії таоїзму, фразеологічні вирази використовуються для вираження уявлень про відносини між людиною та природою, а також для висловлення абсурдності та непередбачуваності світу. Ці вирази можуть бути метафоричними та алегоричними, і їх переклад вимагає творчого підходу та глибокого розуміння філософських концепцій.

У "Ле-Цзи", який розвиває теми філософії природи та людини, фразеологічні вирази використовуються для вираження взаємозв'язків між людиною та природою, а також для підкреслення важливості гармонії з природою. Ці вирази можуть бути емоційно забарвленими та виражати різноманітні стани людської душі.

Усі ці специфіки використання фразеологічних виразів у текстах відображають глибокі філософські погляди та уявлення китайської культури, і їх переклад вимагає не лише знання мовних структур, але й врахування контексту, символіки та філософських концепцій кожного автора. Урахування цих аспектів є ключем до точного та глибокого перекладу фразеологічних виразів з китайської мови на українську, і це важливо для збереження духу та філософії оригінальних текстів.

У результаті нашого аналізу було виявлено, що переклад авторських фразеологічних виразів з китайської мови на українську потребує не лише знання мовних структур, але й розуміння культурних, філософських та історичних аспектів китайської цивілізації. Вдалий переклад таких виразів може бути досягнутий за умови точності та глибини передачі філософського змісту та емоційного навантаження, що містяться у вихідному тексті.

Таким чином, наш дослідження підкреслює важливість вивчення не лише мовних аспектів перекладу, але й культурних та філософських зв'язків між мовами та текстами. Це знання допоможе в майбутньому вдосконалити якість перекладів та сприятиме глибшому розумінню міжнародних культурних взаємозв'язків.

ВИСНОВКИ

Вивчення фразеологічних виразів різних мов є не лише академічним завданням, але і важливою частиною збагачення культурного досвіду. У нашій роботі ми досліджували особливості перекладу китайських фразеологічних виразів українською мовою, звертаючи увагу на глибокий зміст, культурні та історичні нюанси, які вони несуть. У цьому контексті, вивчення фразеологічних одиниць стає ключовим елементом в розумінні культурної спадщини та мовної специфіки різних народів.

У цій дослідницькій роботі ми виявили, що китайські фразеологічні вирази мають величезний потенціал для розкриття культурних та філософських аспектів Китаю. Проте їхній переклад на українську мову вимагає не лише знання лінгвістичних структур, але й глибокого розуміння історії, культури та духовності обох націй. У нашій роботі ми намагалися не лише передати лексичне значення фразеологічних виразів, але й зафіксувати їхні емоційні відтінки, глибину ідеї та особливий внутрішній світ, який вони несуть.

Однією з основних висновків нашого дослідження є те, що переклад китайських фразеологічних виразів – це творчий процес, який вимагає від перекладача не лише технічної вправності, але і чуттєвості до внутрішнього світу мови, яку він перекладає. Ця робота є лише початком глибшого дослідження культурних взаємодій та перекладацьких викликів, які супроводжують переклад фразеологічних виразів. Надалі важливо вивчати різні аспекти мовних явищ, які допоможуть висвітлити багатогранність культурних обмінів та сприяють зближенню різних національних спільнот.

Ця робота покликана сприяти подальшому розвитку вивчення та розуміння культурних та мовних взаємодій у сучасному світі. Вивчення фразеологічних виразів – це не лише науковий інтерес, але й спосіб обогатити світову культуру та збільшити взаєморозуміння між різними культурами.

Таким чином, наші дослідження у сфері перекладу китайських фразеологічних виразів на українську мову є важливим внеском у розуміння культурних та мовних особливостей різних націй. Наші висновки розширюють горизонти знань і збагачують духовний світ читачів, роблячи їх більш обізнаними та відкритими до світу культурної різноманітності.

У світі, де глобалізація стає все більш суттєвою, розуміння та повага до інших культур стають ключовими аспектами співіснування. Переклад фразеологічних виразів не лише розкриває перед нами глибини мовної краси, але і дає можливість зануритися в багатий світ культурних відмінностей. Наші дослідження покликані бути часткою цієї неперервної взаємодії, сприяючи тим, хто шукає спільний мовний та культурний міст.

Таким чином, завдяки цій роботі ми віримо, що ми сприяли поглибленню розуміння та взаємодії між культурами, надали свіжий погляд на мовленнєві та культурні особливості Китаю, розширили кругозір читачів і відкрили нові перспективи для подальших наукових досліджень у цій області. Наша робота покликана допомогти в розумінні та цінуванні культурного спадку інших націй, що, безсумнівно, сприятиме зближенню та взаєморозумінню між народами світу. важливим внеском у розумі

У першому розділі нашої роботи ми детально розглянули основні теоретичні концепції, пов'язані з фразеологічними одиницями, та провели аналіз літератури з цієї теми. Ми вивчили різні види класифікації фразеологічних одиниць у фокусованих мовах згідно з науковими джерелами. З'ясували, що фразеологічні вирази є важливою частиною китайської мови, вони несуть в собі культурні, історичні, філософські та соціальні аспекти китайського суспільства. Ці вирази мають глибокі корені в старовинних нормах мови, походять з різних джерел, включаючи класичну літературу, філософські трактати, історичні хроніки та розмовну мову.

У другому розділі ми дослідили особливості перекладу китайських ідіом на українську мову. Виявилось, що цей процес є надзвичайно складним і вимагає від перекладача глибокого знання мовних структур обох мов, а також розуміння культурних та історичних контекстів, в яких вони використовуються. Китайські ідіоми мають глибокі історичні та культурні корені, і їхні значення можуть бути важко передати в іншій мові через унікальні культурні концепції.

У третьому розділі ми зосередились на аналізі фразеологічних виразів у текстах Лунь-Юй, Дао-Де-цзін, Чжуан-Цзи та Ле-Цзи. Ми детально розглянули деякі ідіоми, звертаючи увагу на їх культурний та історичний контекст, а також на специфіку виразності. Наш аналіз допоміг визначити найефективніші методи

перекладу для кожної ідіоми, зокрема, коли застосовувати прямий переклад, коли використовувати вільний переклад та коли вводити додаткові пояснення для збереження сутності ідіоми в перекладі.

Загальним висновком нашої роботи стало, що переклад китайських фразеологічних виразів на українську мову вимагає від перекладача не лише лінгвістичної компетентності, але й глибокого розуміння культурних та історичних особливостей обох мов. Важливо враховувати не лише лексичне значення ідіоми, але й її культурні конотації та виразність. Ретельний аналіз та творчий підхід до вибору стратегії перекладу можуть забезпечити точний та виразний переклад китайських і діом на українську мову, який передасть не лише лексичне значення, але й емоційний відтінок та образність ідіоми. Правильний переклад китайських фразеологічних виразів дозволить українським читачам краще розуміти глибину китайської культури, літератури та філософії. Цей процес допомагає зберегти та передати культурні та історичні цінності, які вбираються у китайські фразеологічні вирази. Переклад фразеологічних одиниць не просто передача слів з однієї мови на іншу, але і створення нового твору, який відтворює душу та суть оригіналу, роблячи його доступним та зрозумілим для аудиторії цільової мови.

У нашій роботі ми також виявили, що важливо враховувати історичний та культурний контекст кожної ідіоми, оскільки це допомагає правильно тлумачити її значення та передавати його у перекладі. Часто ідіоми мають глибокий історичний зв'язок із подіями, фольклором чи філософією стародавньої Китаю, тому їх розуміння вимагає глибокого знання культурних особливостей.

У цілому, наша робота дозволяє зрозуміти, що переклад фразеологічних виразів з однієї мови на іншу вимагає комплексного підходу, де технічна лінгвістична грамотність поєднується з глибоким розумінням культурних та історичних нюансів. Врахування всіх цих аспектів дозволяє забезпечити точний та виразний переклад фразеологічних виразів, який передає їхню сутність та глибокий зміст читачам мови-адресата.

概要

本硕士论文旨在研究将《论语》、《道德经》、《庄子》和《列子》中的作者用语从汉语译成乌克兰语的特殊性。

研究对象是将作者用语从汉语译成乌克兰语的过程。

研究主题是将《论语》、《道德经》、《庄子》和《列子》文本中的作者用语翻译成乌克兰语的特殊性。

在工作的第一部分，我们研究了汉语中的短语表达及其在文化背景中的重要性。这些表达方式反映了中国社会的文化、历史和社会方面，来源于古典文学和口语等不同渠道。短语在表达智慧和教诲方面起着关键作用，有助于用简洁的表达方式传达复杂的思想和情感。

汉语中的短语表达是不可分解的表达，不能分成单独的成分，在短语结构中具有从内部独立性到意义关联性的语义统一性。

在第二章中，需要强调的是，将汉语成语翻译成乌克兰语是一个复杂而富有创造性的过程，不仅需要高超的语言技巧，还需要对两种语言的文化背景有深刻的理解。译者不仅要考虑到成语的词汇，还要考虑到成语的情感和文化内涵，确保翻译准确且富有表现力。使用正确的翻译策略并谨慎保留成语的隐喻意义，可以使成语在目标语言中保持其独特性和表现力。正确翻译成语可以加强文化交流，有助于乌克兰读者更深入地了解中国文学和文化。

论文第三章研究了作者在《论语》、《道德经》、《庄子》和《列子》等中国文化重要哲学典籍中的用语表达。分析表明，这些文本都具有独特的风格和哲学色彩，反映了中国文化的人生观和道德观。这些文本中的短语表达深刻而具有象征意义，将其翻译成乌克兰语需要注意细节和上下文。

要成功地将作者的短语表达翻译成乌克兰语，不仅要考虑到两种语言的词汇和语法特点，还要考虑到每篇文章的独特语境。然而，值得注意的是，由于每种语言都有自己的独特性，而这种独特性在翻译中并不总能完全表达出来，因此完美的翻译可能是一项不可能完成的任务。

我们的工作强调，短语表达的翻译不仅仅是词语的技术性转换，而是一个有助于揭示语言文化和哲学深度的创造性过程。考虑成语的历史和文化背景至关重要，因为这有助于正确解释成语的含义并在翻译中传达出来。

上述研究表明，将作者的短语表达从汉语翻译成乌克兰语是一项复杂而又有趣的任务，需要对源语言和目标语言的语言和文化背景有深刻的理解。《论语》、《道德经》、《庄子》和《列子》等文本中的短语表达不仅是语言结构，也是深刻的哲学、伦理和文化概念的载体。

同样重要的是要考虑到中国和乌克兰之间的文化差异可能会导致在理解文本的哲学和情感方面出现困难。

总之，对《论语》、《道德经》、《庄子》和《列子》文本中短语表达的研究为翻译研究、语言学和哲学领域的进一步研究开辟了广阔的空间。这项研究对理解跨文化交际过程做出了重要贡献，有助于丰富不同民族之间的文化交流。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Arnold I. V. (1990). "Lexicology of the Modern English Language." FLINTA and Science.
2. Baker M. (1977). "In Other Words (A Coursebook on Translation)." Routledge.
3. Che Y. "Oxford English-Chinese Dictionary for Advanced Learners." Пекін: Commercial Press.
4. Fan S. (1943). "Idioms and the Use of Idioms." "Putonghua." People's Publishing House, Vol 3, Issue 2.
5. Ge B. (2002). "Chinese Lexicology." Shandong University Press
6. Huang D. (2006). "Selected Poems of the Han Dynasty." Zhonghua Book Company.
7. Liu C. (1985). "Idioms." The Commercial Press.
8. Nall T. (2009). "Analysis of Chinese Four–Character Idioms Containing Numbers: Structural Patterns and Cultural Significance." Ball State University.
9. Nida E. (1984). "Approaches to Translating in the Western World." "Foreign Language Teaching and Research."
10. Prjadohin M. G. (1997). "Chinese Indirect Speech Acts." Science, GRVL.
11. Sweetser Eve E. (1990). "From Etymology to Pragmatics – Metaphorical and Cultural Aspects of Semantic Structure." Cambridge University Press.
12. Tan S. (1960). "The special relationship between spoken language and idioms." "Chinese." Zhonghua Book Company, №11.
13. Taylor J. (1995). "Linguistic Categorization – Prototypes in Linguistic Theory." Oxford University Press.
14. Turner M. (2006). "Compression and Representation." У: "Language and Literature," №15 (1).
15. Ungerer F., Schmid H. J. "An Introduction to Cognitive Linguistics."
16. Walter E. (2003). "Cambridge International Dictionary of the English Language with Chinese Translations." Шанхай: Shanghai Press for Foreign Language Teaching.
17. Yang Weidong, Dai Weiping, Gao Lijia. (2012). "A Study on Chinese Continuous Four–character Collocations and Their Translation into English Strategies." У: "Theory and Practice in Language Studies," Vol. 2.
18. Zhang Xin. (2012). "Chengyu as Cultural Performances: Insights into Designing Pedagogical Materials for Four–character Chinese Idioms." The Ohio State University.

- 19.Авксентьев Л. Г. (1988). "Сучасна українська мова. Фразеологія." Харків: Вища шк. Вид-во при ХДУ.
- 20.Арнольд, И. В. (1990). "Лексикологія сучасної англійської мови."
- 21.Бугаков та ін. (2007). "Українська мова. Енциклопедія." Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» імені М. П. Бажана.
- 22.Широков В. А., Білоноженко В. М., Бугаков О. В. (2010). "Лінгвістичні та технологічні основи тлумачної лексикографії." Київ: Довіра.
23. Ужченко В. Д, Ужченко Д. В. (2005). "Фразеологія сучасної української мови: посібник." Луганськ: Альма-матер.
- 24.Винник В. О. (2003). "Словник фразеологізмів української мови." Київ: Наук. думка.
- 25.Ге Б. (2002). "Китайська лексикологія." Шаньдун: Видавництво Шаньдунського університету.
- 26.Краснобаєва-Чорна Ж. В. (2012). "Сучасна фразеологія: класифікаційні параметри фразеологічних одиниць: словник фразеологічних термінів." Донецьк: ДонНУ.
- 27.Зяблюк М. П. та ін. (2007). "Українська мова. Енциклопедія." Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» імені М. П. Бажана.
28. Скрипник Л. Г. (1973). "Фразеологія української мови." Київ: Наук. думка.
- 29.Лі Цзехоу. (1986). "Нариси з історії давньокитайської думки." Пекін: 494 с.